

Tussentijds financieel verslag 2016

Persbericht

Het originele tussentijds financieel verslag is opgesteld in de Engelse taal. Dit is een Nederlandse vertaling hiervan. In geval van verschillen tussen de Nederlandse en Engelse tekst prevaleert de laatste.

SNS BANK N.V.

ASN BANK

 BLGwonen

RegioBank

 SNS

SNS BANK RAPPORTEERT OVER HET EERSTE HALFJAAR 2016 EEN NETTORESULTAAT VAN € 181 MILJOEN

Utrecht, 25 augustus 2016

BANKIEREN MET DE MENSELIJKE MAAT

- Mensgericht: verschillende banksector specifieke prijzen die bijdroegen aan een algehele stijging van de klanttevredenheidsscores
- Maatschappelijk: succesvolle start Hypotheek Looptijdservice
- Duurzaam: balans per eind juni 23% klimaatneutraal (ultimo 2015: 22%)

COMMERCIEËLE ONTWIKKELINGEN

- SNS Bank verwelkomde 101.000 nieuwe klanten: netto groei van 30.000
- Forse stijging nieuwe hypotheekproductie naar € 1,5 miljard (+67%); marktaandeel nieuwe particuliere hypotheek hoger op 4,8% (2015: 4,1%)
- Particuliere hypotheekportefeuille vrijwel stabiel op € 45,0 miljard vergeleken met ultimo 2015
- Lichte stijging particuliere spaartegoeden naar € 37,7 miljard (+2%); stabiel marktaandeel van 10,8%

FINANCIËLE RESULTATEN

- Nettowinst van € 181 miljoen (eerste halfjaar van 2015: € 244 miljoen), negatief beïnvloed door een omslag van € 59 miljoen netto in ongerealiseerde resultaten op hypotheek en daaraan verbonden derivaten
- Licht lagere nettowinst exclusief incidentele posten van € 193 miljoen (eerste halfjaar 2015: € 197 miljoen), voornamelijk als gevolg van een lagere rentemarge en hogere operationele lasten, grotendeels gecompenseerd door een vrijval van voorzieningen voor leningen
- Verbeterde kredietkwaliteit particuliere hypotheekportefeuille; sterke daling hypotheek in achterstand
- Gecorrigeerd rendement op eigen vermogen van 11,5% (eerste halfjaar van 2015: 12,9%)
- Sterke Tier 1-kernkapitaalratio van 26,6% (ultimo 2015: 25,3%); leverage ratio: 4,8% (ultimo 2015: 4,7%)

UPDATE STRATEGIE

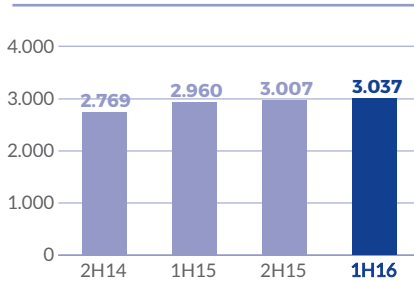
- Strategie van SNS Bank gericht op waardecreatie voor alle stakeholders
- SNS Bank richt zich komende jaren op implementatie strategisch plan: versterking maatschappelijke identiteit, verbetering bedrijfsvoering door focus op eenvoud en efficiency en aanscherping innovatiebeleid als slimme toepasser

“In het eerste halfjaar van 2016 zijn we ons blijven inzetten om onze visie op mensgericht, maatschappelijk en duurzaam bankieren te vertalen in nuttige producten en diensten, wat zal leiden tot een verdere verbetering van klantervaringen. Ons klantenbestand groeide verder dankzij de groei in nieuwe betaalrekeningen. Een op de vier nieuwe betaalrekeningen in Nederland werd bij een van de merken van SNS Bank geopend. De nieuwe hypotheekproductie steeg fors en ons marktaandeel in nieuwe hypotheekproductie ontwikkelt zich naar het beoogde niveau. Onze kapitaalpositie bleef sterk en we rapporteerden een solide nettowinst. In de toekomst gaan we ons volledig richten op de implementatie van ons aangescherpte strategisch plan. De belangrijkste prioriteiten hiervan zijn de versterking van onze maatschappelijke identiteit, de verdere verbetering van onze bedrijfsvoering en de aanscherping van ons innovatiebeleid”, aldus Maurice Oostendorp, directievoorzitter van SNS Bank.

KERNCIJFERS

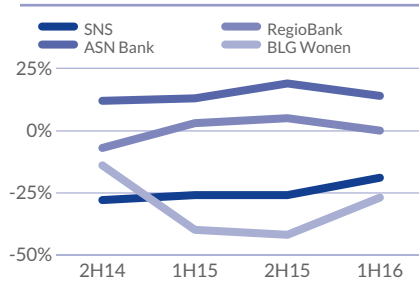
Klanten

(in 1.000)

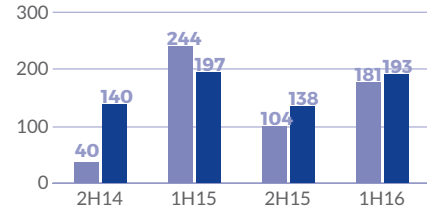
Net Promoter Score

(%)

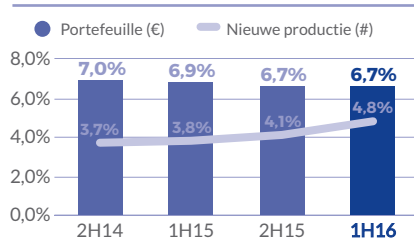
Nettoresultaat / gecorrigeerd nettoresultaat (€ miljoen)

● Nettoresultaat (€m)
● Gecorrigeerd nettoresultaat (€m)

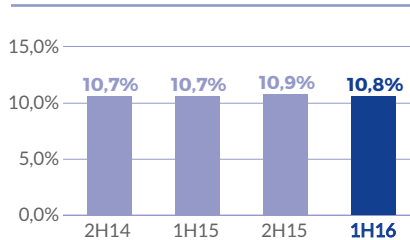
Marktaandeel hypotheeklen

(%)

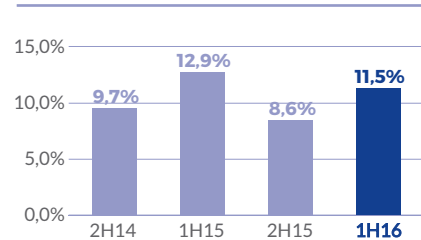
Marktaandeel particuliere spaartegoeden

(%)

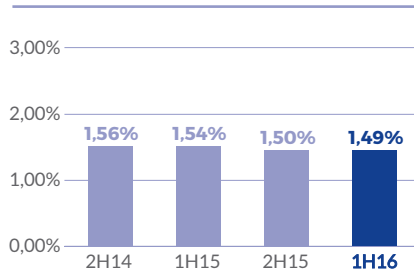
Gecorrigeerd rendement op eigen vermogen

(%)

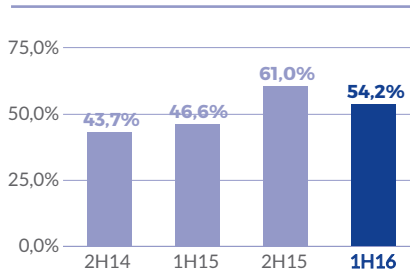
Rentemarge

(% gemiddelde activa)

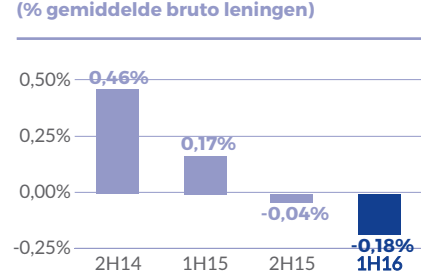
Gecorrigeerde efficiency-ratio

(%)

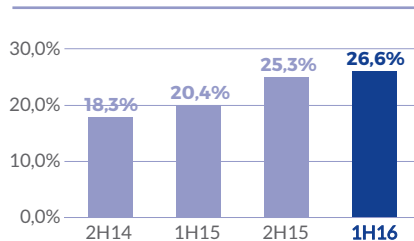
Bijzondere waardeverminderingen op leningen

(% gemiddelde bruto leningen)

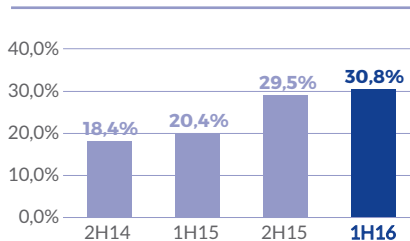
Tier 1-kernkapitaalratio

(%)

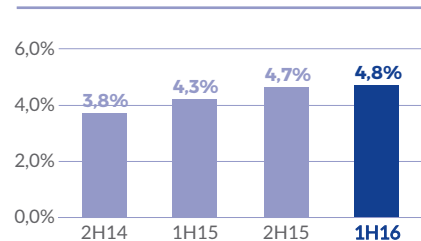
Totaal kapitaalratio

(%)

Leverage ratio

(%)

VOORWOORD

BANKIEREN MET DE MENSELIJKE MAAT

In de eerste helft van 2016 gaven we verder invulling aan onze ambitie om een mensgerichte, maatschappelijke en duurzame bank te zijn, zoals vastgelegd in ons Manifest. Zo ontplooiden we verschillende nieuwe initiatieven en werden eerdere initiatieven doorontwikkeld.

Als eerste bank in Nederland introduceerde SNS een aankoopverzekering die aan een betaalpas is gekoppeld. Bovendien heeft SNS sinds de introductie van de Hypotheek Looptijdservice in november 2015 proactief ruim 85.000 klanten benaderd om na te gaan of zich veranderingen in hun persoonlijke situatie of behoeften hebben voorgedaan die van invloed op hun hypotheek zouden kunnen zijn.

SNS Bank neemt actief deel aan organisaties die zich richten op financiële educatie voor individuen. Zo gaven medewerkers van SNS Bank in het eerste kwartaal van 2016 meer dan 500 gastlessen op basisscholen in de Week van het Geld. RegioBank breidde haar financiële dienstverlening in kleinere dorpen en gemeenschappen verder uit. BLG Wonen continueerde haar initiatief om het voor starters eenvoudiger te maken om een huis te kopen door hen scherpere tarieven en een concrete stappengids bij het hypotheekproces aan te bieden. ASN Bank slaagde erin om haar filosofie van duurzaam bankieren verder uit te dragen.

SNS Bank heeft de doelstelling van ASN Bank overgenomen dat alle investeringen op haar balans in 2030 geheel klimaatneutraal zijn. Eind juni was onze balans 23% klimaatneutraal¹, vergeleken met 22% ultimo 2015, als gevolg van een daling in CO₂-uitstoot. Aan het einde van de eerste helft van 2016 namen SNS en RegioBank verdere initiatieven om de ecologische voetafdruk van onze hypotheekportefeuille te verkleinen door het thema 'duurzaam wonen' in het hypotheekadviesgesprek met de klant op te nemen en proactief klanten over het definitief maken van hun energielabel te benaderen. BLG Wonen gaat later dit jaar haar klanten benaderen met een aanbod om hun woning te isoleren.

Onze kantoororganisatie is al geheel klimaatneutraal. In het eerste kwartaal van 2016 opende SNS haar eerste circulaire SNS Winkel in Zoetermeer. De in deze winkel gebruikte materialen zijn geschikt voor hergebruik en gaan langer mee dan gebruikelijk. SNS is voornemens om alle nieuwe winkels volgens deze circulaire principes te bouwen.

Onze initiatieven leidden over het algemeen tot een positieve ontwikkeling van de klanttevredenheidscijfers en hebben onze merken een aantal banksector specifieke prijzen opgeleverd: het ASN Duurzaam Mixfonds won voor de tweede keer op rij de VDW Cash Fund Award, RegioBank werd tijdens de Customer Centric DNA Awards bekroond als de meest klantgerichte bank in Nederland, en SNS werd door SAMR verkozen tot de klantvriendelijkste bank van Nederland.

COMMERCIELE ONTWIKKELINGEN

In de eerste helft van 2016 verwelkomden de verschillende merken van SNS Bank 101.000 nieuwe klanten. Netto is het aantal klanten met 30.000 gestegen, meer dan volledig gedreven door de groei van het aantal klanten met een betaalrekening. Het marktaandeel van SNS Bank in nieuwe betaalrekeningen bedroeg 25%, in lijn met het marktaandeel in 2015. Op basis van de totale portefeuille bedroeg het marktaandeel van SNS Bank 7%, wat gelijk staat aan 1,1 miljoen betaalrekeningen.

De nieuwe hypotheekproductie van SNS Bank steeg tot € 1,5 miljard, van € 0,9 miljard in het eerste halfjaar van 2015 (+67%). SNS, BLG Wonen en RegioBank droegen alle bij aan deze stijging.

¹ Op de website van SNS Bank N.V. is een document beschikbaar waarin de (oorspronkelijk door ASN Bank ontwikkelde) methode om de klimaatimpact van onze activiteiten te meten wordt beschreven.

In een groeiende markt voor nieuwe hypotheekleningen steeg het totale marktaandeel van SNS Bank naar 4,8% (eerste halfjaar 2015: 3,8%), waarmee het zich geleidelijk aan in de richting van de onderkant van onze beoogde 5-8% bandbreedte begeeft. In vergelijking met ultimo 2015 bleef onze totale bruto particuliere hypotheekportefeuille vrijwel stabiel op € 45,0 miljard, waarbij de nieuwe hypotheekproductie werd tenietgedaan door een hoog aantal (vervroegde) aflossingen.

De particuliere spaartegoeden van SNS Bank stegen licht tot € 37,7 miljard, in vergelijking met € 36,9 miljard ultimo 2015. In een groeiende markt bleef het marktaandeel van SNS Bank stabiel op 10,8%, in lijn met onze doelstelling van meer dan 10%.

FINANCIËLE RESULTATEN

Over het eerste halfjaar van 2016 boekte SNS Bank een nettowinst van € 181 miljoen, ten opzichte van € 244 miljoen in het eerste halfjaar van 2015. Van deze daling is € 59 miljoen toe te schrijven aan een omslag in incidentele posten. Deze bestonden volledig uit de ongerealiseerde resultaten op voormalige DBV-hypotheekleningen en daaraan verbonden derivaten. In het eerste halfjaar van 2016 was er sprake van een ongerealiseerd verlies van € 12 miljoen, terwijl er in het eerste halfjaar van 2015 sprake was van een ongerealiseerde bate van € 47 miljoen.

Gecorrigeerd voor incidentele posten daalde de nettowinst van SNS Bank met € 4 miljoen tot € 193 miljoen (-2%). De belangrijkste factoren achter deze daling waren een lagere rentemarge en hogere operationele lasten, inclusief de invloed van wettelijke heffingen. Deze negatieve factoren werden grotendeels gecompenseerd door de fors lagere bijzondere waardeverminderingen op leningen, wat leidde tot een netto vrijval van voorzieningen voor leningen. De afronding van de verkoop van SNS Securities N.V. op 30 juni 2016 heeft geen materieel effect gehad op het nettoresultaat over het eerste halfjaar van 2016 omdat het hieraan gerelateerde boekverlies al begrepen was in de cijfers van 2015. Op basis van de nettowinst exclusief incidentele posten bedroeg het rendement op eigen vermogen (REV) 11,5% (eerste halfjaar 2015: 12,9%).

De rentemarge daalde met € 43 miljoen tot € 472 miljoen (-8%), wat vooral te wijten was aan de hoge (vroegtijdige) renteherzieningen en een daling van de hypotheekportefeuille ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. De lagere rente-inkomsten uit hypotheekleningen werden deels gecompenseerd door lagere rentelasten als gevolg van de lagere rente op spaartegoeden en de invloed van aflossingen op relatief dure kapitaalmarktfinancieringen.

De bijzondere waardeverminderingen daalden met € 89 miljoen, wat leidde tot een netto vrijval van € 45 miljoen als gevolg van een aantrekkelijke economie en woningmarkt. De kredietkwaliteit van zowel de particuliere hypotheekportefeuille als de mkb-kredietportefeuille verbeterde, wat tot uiting kwam in een belangrijke afname van het aantal defaultleningen als gevolg van een hoog aantal hypotheekleningen waarbij de achterstand door de klant is ingelopen. Dit werd ondersteund door een lagere instroom van defaultleningen. Bovendien leidden de positieve ontwikkelingen in de woningmarkt en beter achterstandenbeheer tot een hoog aantal - meer dan voldoende voorziene - uitwinningen, die daarmee ook bijdroegen aan een netto vrijval van voorzieningen.

De totale operationele lasten stegen met € 46 miljoen tot € 312 miljoen (+17%). In de operationele lasten was € 27 miljoen begrepen aan wettelijke heffingen, bestaande uit de volledige ex-ante jaarbijdrage aan het Europees resolutiefonds (*Single Resolution Fund*) en de eerste twee kwartalen van de ex-ante bijdrage aan het depositogarantiestelsel. In het eerste halfjaar van 2015 was er een vrijval van € 1 miljoen. De operationele lasten, exclusief de wettelijke heffingen, stegen met € 18 miljoen naar € 285 miljoen (+7%). Deze stijging was voornamelijk te wijten aan de kosten om de verhoogde hypotheekactiviteiten op te vangen, de operationele effectiviteit en het control framework te verbeteren en aan regelgeving en banktoezicht te voldoen. De efficiencyratio, gecorrigeerd voor incidentele posten en wettelijke heffingen, kwam uit op 54,2%, een stijging ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 (46,6%).

Op 5 juli 2016 kondigde SNS Bank aan dat zij deelneemt aan het Uniform Herstelkader Rentederivaten MKB (Herstelkader). SNS Bank hecht veel waarde aan de realisatie van dit

Herstelkader. Bij de uitvoering hiervan zal SNS Bank zich in de eerste plaats richten op de voorgeschreven pilotfase en vervolgens, indien nodig, de toetsingen en herstelacties uitvoeren. In het eerste halfjaar van 2016 heeft SNS Bank een voorziening van € 17 miljoen getroffen in verband met de verwachte compensatie volgens het Herstelkader. De impact op de operationele lasten werd meer dan tenietgedaan door vrijvallen van andere, niet-kredietrisico gerelateerde voorzieningen.

De Tier 1-kernkapitaalratio steeg naar 26,6%, van 25,3% ultimo 2015. Deze stijging is hoofdzakelijk te danken aan de beëindiging van een kredietfaciliteit van € 100 miljoen aan SRH N.V. in het eerste kwartaal van 2016. De leverage ratio van SNS Bank steeg van 4,7% ultimo 2015 tot 4,8%.

VOORUITZICHTEN

We verwachten dat de Nederlandse economie in de rest van dit jaar verder zal groeien en dat de woningmarkt zich verstevigt. De keuze van de Britse bevolking voor een Brexit zou echter negatieve gevolgen kunnen hebben voor de Nederlandse economie.

Het lage renteklimaat zal de hypotheekmarkt blijven beïnvloeden, wat zich vertaalt in felle concurrentie van pensioenfondsen en verzekeraars, een grote vraag van klanten naar hypotheekleningen met een langere rentevaste looptijd en een hoog aantal (vroegtijdige) renteherzieningen, waaronder rentemiddeling. Dit zou zowel de prijsstelling als de omvang van de hypotheekportefeuille kunnen beïnvloeden, waardoor de druk op de rentemarge naar verwachting zal aanhouden.

We hebben ons ten doel gesteld de operationele lasten op een vergelijkbaar niveau als in de eerste helft van 2016 te houden. Ten opzichte van de eerste helft van 2016, dat positief werd beïnvloed door vrijvallen van voorzieningen op leningen, verwachten we in de tweede helft van het jaar een netto last met betrekking tot de bijzondere waardeverminderingen op leningen. Op basis van het aanhoudend hoge aantal hypotheekleningen waarbij de achterstand door de klant wordt ingelopen, een beperkte instroom van defaultleningen en een constant niveau aan uitstroom en uitwinningen in de tweede helft van 2016, voorzien we dat het aantal defaultleningen ultimo 2016 belangrijk lager zal liggen. Als gevolg hiervan is het de verwachting dat de bijzondere waardeverminderingen in de tweede helft van het jaar laag zullen blijven, op een niveau onder de 10 basispunten van de bruto uitstaande leningen.

We verwachten dat de wettelijke heffingen voor heel 2016 uit zullen komen op circa € 46 miljoen.

We gaan onverminderd door met de implementatie van ons strategisch plan dat gericht is op het verbeteren van onze operationele efficiëntie om tot een lagere kostenbasis te komen en op de implementatie van gerichte en tijdige technologische innovaties. We blijven ons inzetten om onze visie op mensgericht, maatschappelijk en duurzaam bankieren te vertalen in nuttige producten en diensten, wat zal leiden tot een verdere verbetering van de ervaringen van onze klanten.

UPDATE STRATEGIE

Op 1 juli 2016 heeft de Nederlandse minister van Financiën een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over de toekomst van en de privatiseringsopties voor SNS Bank, rekening houdend met een adviesrapport van NLF1 dat op dezelfde dag werd gepubliceerd. Het rapport van NLF1 is tot stand gekomen op basis van een intensieve dialoog met onze bank en bevatte zowel een beschrijving van de strategie als het huidige en toekomstige bedrijfsprofiel van SNS Bank. Op basis van een uitgebreid strategisch onderzoek herbevestigde SNS Bank haar keuze om een veilige retailbank te zijn die eenvoudige en transparante producten aanbiedt aan particulieren in Nederland op het gebied van hypotheek, sparen en betalen. Ook kan SNS Bank kleinere bedrijven als particuliere klanten bedienen. SNS Bank zal daarbij haar solide liquiditeitsprofiel en kapitaalstructuur handhaven.

SNS Bank voert meerdere merken: ASN Bank (die ook duurzaam lenen en beleggen aanbiedt), BLG Wonen, RegioBank en SNS. Alle merken hebben een herkenbare positionering die een passende invulling geeft aan de verschillende klantbehoeften naar eenvoudige financiële producten. SNS Bank biedt via haar merken ook verzekeren, beleggen en lenen aan. Een centrale backoffice en staforganisatie en een krachtige IT-organisatie stellen SNS Bank in staat effectief en efficiënt werken.

Met dit profiel wil SNS Bank het overwegend productgedreven bankmodel omdraaien naar een model dat vanuit klantbehoeften is georganiseerd: betalen draait niet alleen om de gunst van de klant, maar om de behoefte aan een veilige digitale portemonnee; sparen niet alleen om retailfinanciering, maar om het betrouwbaar beheren van financiële buffers; hypotheek niet alleen om activa waarin wordt belegd, maar om het realiseren van woonwensen.

De missie van SNS Bank om te bankieren met de menselijke maat is ongewijzigd gebleven en sluit aan op de maatschappelijke oproep om invulling te geven aan dienstbaar bankieren. Om deze missie waar te maken heeft SNS Bank een ambitie geformuleerd, op basis van het principe van gedeelde waarde. Gedeelde waarde richt zich op zowel maatschappelijke en economische als financiële en niet-financiële aspecten, die hand in hand gaan. SNS Bank streeft naar het optimaliseren van deze gedeelde waarde door het leveren van nut voor klanten, het nemen verantwoordelijkheid voor de maatschappij, het zorgen voor zingeving voor medewerkers en het behalen van rendement voor de aandeelhouder(s).

Om deze ambitie te vervullen zal SNS Bank een sterkere maatschappelijke lading geven aan haar onderscheidende identiteit. Daarnaast zal zij vanuit de klantbehoeften haar merkpositioneringen aanscherpen en nieuwe klantproposities blijven ontwikkelen.

Bovendien zal SNS Bank haar bedrijfsvoering nog eenvoudiger en efficiënter maken. Maatregelen om processen en producten te vereenvoudigen en te digitaliseren zullen de dienstverlening aan de klant eenvoudiger, goedkoper en transparanter maken en er tevens voor zorgen dat SNS Bank een toekomstbestendig en laag kostenniveau kan verwezenlijken. Met name in de hypotheekmarkt wordt SNS Bank geconfronteerd met een aantal operationele en structurele uitdagingen die te wijten zijn aan de huidige zeer lage rente. Dit veroorzaakt druk op de marges en het aantal (vervroegde) aflossingen en renteherzieningen. Bovendien is er sprake van opwaartse druk op operationele lasten veroorzaakt door regelgeving en het banktoezicht. Om deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, is een continue afweging tussen kosten en baten vereist.

Om aansluiting te houden bij de technologische ontwikkelingen zal SNS Bank zich ten slotte blijven ontwikkelen tot een wendbare organisatie die als slimme toepasser innoveert. SNS Bank volgt de innovaties op het gebied van de bancaire kernfuncties op de voet en zal snel en gericht innoveren om klanten te steeds beter te bedienen op een manier die past bij hun verwachtingen en behoeften. SNS Bank kiest hierbij voor een open innovatieproces met multidisciplinaire externe samenwerking en partnering.

SNS Bank is goed gepositioneerd om haar strategisch plan in de komende jaren te verwezenlijken. Wij zijn het eens met de opmerking van NLFI in haar adviesrapport dat er voor de uitvoering van dit plan twee tot drie jaar nodig is om een optimale lange termijn waardecreatie te verwezenlijken.

De uitvoering van het strategisch plan van SNS Bank sluit geen enkele optie uit voor toekomstige eigendomsstructuren van onze bank. In zijn brief aan de Tweede Kamer, onderschrijft de minister van Financiën de conclusie van NLFI dat het momenteel nog te vroeg is om een beslissing over de toekomst van SNS Bank te nemen en dat hij daarover zal beslissen nadat SNS Bank een sterke positie binnen het Nederlandse bancaire landschap heeft heroverd. In overleg met onze aandeelhouders, potentiële investeerders, toezichhouders en medewerkers gaan we onze toekomstopties onderzoeken.

MACRO-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

In de eerste helft van 2016 zijn rentetarieven in de eurozone, die al laag waren, verder gedaald. Deze daling werd gedreven door het monetaire beleid van de ECB dat erop gericht is om de economie te stimuleren, het voor banken aantrekkelijker te maken om geld uit te lenen en deflatie te vermijden. In dit licht heeft de ECB een nieuwe reeks gerichte langere termijn herfinancieringsoperaties (TLTRO II) aangekondigd en haar inkoopprogramma voor obligaties uitgebreid.

De gedaalde rentetarieven vertaalden zich doorgaans naar lagere hypotheek- en spaarrentes, die historisch lage niveaus bereikten. Onzekerheid over de gevolgen van het besluit van de Britse bevolking om zich voor een Brexit uit te spreken zou kunnen leiden tot nog lagere rentetarieven en een negatief effect op de Nederlandse economie.

In dit lage renteklimaat lieten de kerncijfers van de Nederlandse woningmarkt verdere verbeteringen zien: huizenprijzen stegen met 4,6% op jaarbasis (eerste halfjaar 2015: +2,6%) en het aantal verkochte woningen steeg met 23% (eerste halfjaar 2015: +20%). Deze ontwikkelingen werden ondersteund door dalende werkloosheidscijfers en een stijging van het Nederlandse bnp.

Alles bijeengenomen komt het huidige macro-economische klimaat tot uiting in de druk op de rentemarge, die verder toe zou kunnen nemen door het Brexit-besluit van de Britten en lage risicokosten voor particuliere hypotheekleningen.

COMMERCIELE ONTWIKKELINGEN

Commerciële ontwikkelingen

	Juni 2016	December 2015	Juni 2015
KLANTEN			
Totaal aantal klanten (in duizenden)	3.037	3.007 ¹	2.960
NET PROMOTER SCORE			
SNS	-19	-26	-26
ASN Bank	14	19	13
RegioBank	0	5	3
BLG Wonen	-27	-42	-40
HYPOTHEKEN			
Particuliere hypotheken (bruto in miljarden euro's)	45,0	45,0	45,8
Marktaandeel nieuwe hypotheken (in #)	4,8%	4,1%	3,8%
Marktaandeel hypotheekportefeuille (in €) ²	6,7%	6,7%	6,9%
BETALEN EN SPAREN			
Marktaandeel nieuwe betaalrekeningen ³	25%	25%	23%
Particuliere spaartegoeden (in miljarden euro's)	37,7	36,9	37,3
Marktaandeel particuliere spaartegoeden	10,8%	10,9%	10,7%
Mkb-spaartegoeden (in miljarden euro's)	2,7	2,6	2,8

1 Totaal aantal klanten eind 2015 aangepast als gevolg van een wijziging in definitie

2 Gebaseerd op CBS-gegevens (voorheen DNB-gegevens)

3 Marktaandeel nieuwe betaalrekeningen is gebaseerd op marktonderzoek GfK-TOF Tracker

KLANTEN

In het eerste halfjaar van 2016 verwelkomden de merken van SNS Bank 101.000 bruto nieuwe klanten. Netto is het aantal klanten met 30.000 gestegen. Het aantal klanten met een betaalrekening is met 67.000 gestegen (42.000 netto).

In het algemeen ontwikkelden de klanttevredenheidsniveaus op basis van de Net Promoter Score (NPS) zich goed. Het gewogen gemiddelde van alle merkspecifieke Net Promoter Scores (NPS) verbeterde van -11 ultimo 2015 tot -9. ASN Bank behield nog steeds een van de hoogste klanttevredenheidscijfers in de sector, hoewel haar NPS iets is gedaald ten opzichte van ultimo 2015. De klanttevredenheid bij SNS nam licht toe vergeleken met ultimo 2015, terwijl de NPS van RegioBank daalde. Bij BLG Wonen herstelde de NPS zich na een daling in 2015 waarin voor het eerst de negatieve score van de klanten van Reaal Bancaire Diensten werd meegenomen.

HYPOTHEKEN

Het lage renteklimaat leidde tot zowel een hoog aantal vervroegde aflossingen als vroegtijdige renteherzieningen. Daarnaast droegen meer verhuizingen en een trend om tijdens de looptijd van de hypotheek extra af te lossen bij aan een hoog aflossingsniveau in de totale hypotheekmarkt.

De markt voor nieuwe hypotheekproductie groeide van € 26 miljard in het eerste halfjaar van 2015 tot € 35 miljard (+35%). De concurrentie op de Nederlandse hypotheekmarkt bleef hevig doordat verzekeraars en pensioenfondsen grote interesse bleven tonen in Nederlandse hypotheeken.

In de markt voor nieuwe hypotheekproductie bleef het aandeel hypotheeken met een vaste looptijd van meer dan 10 jaar hoog op ~50%, tegenover ~10% in de jaren voor 2014. Met name in dit segment is de toegenomen concurrentie van verzekeraars en pensioenfondsen zichtbaar.

In 2016 daalde de maximale wettelijke Loan-to-Value (LtV) voor hypotheek met 1%-punt tot 102%. In 2017 en 2018 zal de maximale LtV verder worden verlaagd tot respectievelijk 101% en 100%.

Het maximum Nationale Hypotheek Garantie (NHG)-bedrag werd per 1 juli 2015 verlaagd van € 265.000 naar € 245.000. In het licht van de gestegen huizenprijzen wordt de voorgenomen verlaging van de kostengrens per 1 juli naar € 225.000 niet doorgevoerd. Het aandeel NHG-hypotheek in de markt voor nieuwe hypotheekproductie daalde van ~50% in het eerste halfjaar van 2015 tot ~35% in het eerste halfjaar van 2016.

De nieuwe hypotheekproductie van SNS Bank steeg tot € 1,5 miljard (+67%), van € 0,9 miljard in het eerste halfjaar van 2015. SNS, BLG Wonen en RegioBank droegen alle bij aan deze stijging. Het totale marktaandeel van de nieuwe particuliere hypotheek steeg naar 4,8% (eerste halfjaar 2015: 3,8%). Het marktaandeel gebaseerd op de totale particuliere hypotheekportefeuille bleef stabiel op 6,7%, in vergelijking met ultimo 2015.

Het aflossingsniveau bleef hoog op € 1,6 miljard, ten opzichte van € 1,5 miljard in het eerste halfjaar van 2015. SNS Bank streeft ernaar de retentiegraad te verhogen door het contact met hypotheekklanten te intensiveren. In dit licht introduceerde SNS in het vierde kwartaal van 2015 de Hypotheek Looptijdservice. Sindsdien heeft SNS meer dan 85.000 klanten actief benaderd, wat heeft bijgedragen aan een hogere retentiegraad.

Het totale aantal renteherzieningen vertoonde een forse stijging in vergelijking met het eerste halfjaar van 2015, wat met name het gevolg was van het grote aantal vroegtijdige renteherzieningen vanwege het huidige lage renteklimaat. Alles bijeengenomen bleef de bruto particuliere hypotheekportefeuille van SNS Bank ten opzichte van ultimo 2015 vrijwel stabiel op € 45,0 miljard.

BETALEN EN SPAREN

Het marktaandeel van SNS Bank in nieuwe betaalrekeningen bleef hoog met 25% (over heel 2015: 25%). Op basis van de totale portefeuille bedroeg het marktaandeel van SNS Bank circa 7%, wat gelijk staat aan 1,1 miljoen betaalrekeningen.

In het eerste halfjaar van 2016, groeide de Nederlandse particuliere spaarmarkt naar € 347 miljard (+3,3%), van € 336 miljard ultimo 2015. De particuliere spaartegoeden van SNS Bank stegen tot € 37,7 miljard (+2,2%), van € 36,9 miljard ultimo 2015. Dit staat gelijk aan een stabiel marktaandeel van 10,8%, in lijn met onze doelstelling van meer dan 10%.

De mkb-spaartegoeden, opgenomen onder overige schulden aan klanten, bleven met € 2,7 miljard stabiel ten opzichte van ultimo 2015.

FINANCIËLE RESULTATEN

RESULTATEN EERSTE HALFJAAR 2016 VERGELEKEN MET EERSTE HALFJAAR 2015

Winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2016	1e halfjaar 2015	Mutatie	2e halfjaar 2015
Rentemarge	472	515	-8%	479
Netto provisie en beheervergoedingen	31	24	29%	24
Overige baten	7	96	-93%	-13
Totaal baten	510	635	-20%	490
Operationele lasten	312	266	17%	324
Bijzondere waardeverminderingen	-45	44	--	-7
Overige lasten	1	--	--	22
Totaal lasten	268	310	-14%	339
Resultaat voor belastingen	242	325	-26%	151
Belastingen	61	81	-25%	47
Nettoresultaat over de periode	181	244	-26%	104
Incidentele posten	-12	47	--	-34
Gecorrigeerd nettoresultaat over de periode	193	197	-2%	138
Efficiëncyratio ¹	55,9%	42,0%	--	62,9%
Rendement eigen vermogen (REV)	10,8%	16,0%	--	6,5%
Rentemarge als % van gemiddelde activa	1,49%	1,54%	--	1,50%
Operationele lasten als % van gemiddelde activa ¹	0,90%	0,80%	--	0,96%
Totaal aantal interne fte's	3.413	3.207	6%	3.340

1 Exclusief de impact van wettelijke heffingen

Over het eerste halfjaar van 2016 daalde de nettowinst met € 63 miljoen tot € 181 miljoen. Van deze daling is € 59 miljoen toe te schrijven aan een omslag in incidentele posten. Deze hadden volledig betrekking op de ongerealiseerde resultaten op een specifieke hypotheekportefeuille en daaraan verbonden derivaten. Deze hypotheekportefeuille werd overgenomen in het kader van de overdracht van DBV Finance B.V. van REAAL (nu VIVAT Verzekeringen geheten) op 28 januari 2011 en werd op dat moment verantwoord tegen reële waarde waarbij mutaties via de winst- en verliesrekening lopen. Per eind juni 2016 bedroeg deze portefeuille € 2,0 miljard. In het eerste halfjaar van 2016 was er sprake van een netto ongerealiseerd verlies van € 12 miljoen, terwijl er in het eerste halfjaar van 2015 sprake was van een ongerealiseerde bate van € 47 miljoen. Deze ongerealiseerde resultaten werden veroorzaakt door een uiteenlopende beweging van de swaprente en hypotheekrente, in combinatie met de ontwikkeling van extra aflossingen in deze portefeuille.

Gecorrigeerd resultaat

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2016	1e halfjaar 2015	Mutatie	2e halfjaar 2015
Nettoresultaat over de periode	181	244	-26%	104
Reële waardeveranderingen voormalige DBV-hypotheek en gerelateerde derivaten	-12	47	--	-12
Boekverlies verkoop SNS Securities N.V.	--	--	--	-22
Totaal incidentele posten	-12	47	--	-34
Gecorrigeerd nettoresultaat over de periode	193	197	-2%	138
Gecorrigeerde efficiëncyratio	54,2%	46,6%	--	61,0%
Gecorrigeerd rendement eigen vermogen (REV)	11,5%	12,9%	--	8,6%

Gecorrigeerd voor incidentele posten daalde de nettowinst van SNS Bank met € 4 miljoen tot € 193 miljoen (-2%). De belangrijkste factoren achter deze daling waren een lagere rentemarge en

hogere operationele lasten, inclusief de invloed van wettelijke heffingen. Deze negatieve factoren werden grotendeels, maar niet geheel, gecompenseerd door de lagere bijzondere waardeverminderingen op leningen.

BATEN

Verdeling baten

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2016	1e halfjaar 2015	Mutatie	2e halfjaar 2015
Rentemarge	472	515	-8%	479
Netto provisie en beheervergoedingen	31	24	29%	24
Resultaat uit beleggingen	37	32	16%	10
Resultaat financiële instrumenten	-31	63	--	-24
Overige operationele opbrengsten	1	1	0%	1
Totaal baten	510	635	-20%	490

Rentemarge

De rentemarge daalde met € 43 miljoen tot € 472 miljoen, wat vooral te wijten was aan hoge (vroegtijdige) renteherzieningen tegen een lagere hypotheekrente in 2015 en het eerste halfjaar van 2016, en een daling van de hypotheekportefeuille in vergelijking met het eerste halfjaar van 2015 als gevolg van het hoge aflossingsniveau.

De impact van vroegtijdige renteherzieningen omvat ook de mogelijkheid tot rentemiddeling die SNS vanaf het tweede halfjaar van 2015 actief aanbiedt. Rentemiddeling biedt klanten de mogelijkheid te profiteren van het lage renteklimaat. Compensatie voor gemiste rentebaten als gevolg van rentemiddeling wordt geamortiseerd over de nieuwe – vaak lange – contractuele renteperiode.

De lagere rentebaten uit hypotheekleningen werden deels gecompenseerd door de lagere rentelasten vanwege de lagere rente op spaartegoeden en de invloed van aflossingen op kapitaalmarktfinancieringen. De daling in de rentelasten werd beperkt door de relatief hoge rentelasten op de achtergestelde Tier 2-obligaties die in het vierde kwartaal van 2015 zijn uitgegeven.

De rentemarge als percentage van de gemiddelde activa daalde naar 149 basispunten (bps), van 154 bps in het eerste halfjaar van 2015. In de komende rapportageperioden zal het lage renteklimaat de rentebaten geleidelijk blijven beïnvloeden. Het tempo waarmee dit gebeurt zal afhangen van het tijdstip en het niveau van de (vroegtijdige) renteherzieningen in de particuliere hypotheekportefeuille.

Netto provisie en beheervergoedingen

De netto-inkomsten uit provisies en beheervergoedingen stegen met € 7 miljoen tot € 31 miljoen als gevolg van een toename van de ontvangen beheervergoedingen door een stijging in het beheerd vermogen. Bovendien waren de door SNS Bank betaalde vergoedingen in verband met securitisaties lager.

Resultaat uit beleggingen

Het resultaat uit beleggingen steeg met € 5 miljoen tot € 37 miljoen dankzij een bate van € 10 miljoen uit de verkoop van het belang van SNS Bank in VISA Europe Ltd. Hierdoor werden de lagere gerealiseerde winsten op vastrentende beleggingen, verkocht in het kader van balansbeheer en optimalisatie van de beleggingsportefeuille, ruimschoots gecompenseerd. Deze winsten bedroegen € 18 miljoen, vergeleken met € 23 miljoen in het eerste halfjaar van 2015. Door de daling van de rente steeg de reële waardereserve van € 111 miljoen ultimo 2015 tot € 167 miljoen.

Resultaat financiële instrumenten

Het resultaat op financiële instrumenten daalde sterk naar € 31 miljoen negatief, van € 63 miljoen positief in het eerste halfjaar van 2015. Deze daling was voor € 78 miljoen toe te schrijven aan een fluctuatie in de ongerealiseerde resultaten op voormalige DBV-hypotheekleningen en daaraan verbonden

derivaten, die beide tegen reële waarde worden verantwoord, waarbij de mutaties via de winst- en verliesrekening lopen. In het eerste halfjaar van 2016 was het resultaat, vooral onder invloed van een gedaalde swaprente en een hoger vervroegd aflossingspercentage, € 16 miljoen negatief en werd het slechts deels gecompenseerd door lagere hypotheekrentes voor particulieren en een positieve invloed van € 15 miljoen uit een wijziging in aannames voor vervroegde aflossingen. In het eerste halfjaar van 2015 was het resultaat € 62 miljoen positief vanwege een daling in hypotheekrentes voor particulieren en de gestegen swaprente.

Verder was het resultaat uit hedge-ineffectiviteit van derivaten, voor een deel gerelateerd aan hypotheekrentes, in het eerste halfjaar van 2016 negatief, tegenover licht positief in het eerste halfjaar van 2015. Dit was het gevolg van rentevolatiliteit die leidde tot relatief hoge veranderingen in de reële waarde van derivaten.

LASTEN

Gecorrigeerde efficiencyratio

in miljoenen euro's (bruto)	1e halfjaar 2016	1e halfjaar 2015	Mutatie	2e halfjaar 2015
Totaal baten	510	635	-20%	490
INCIDENTELE POSTEN:				
Reële waardeveranderingen voormalige DBV-hypotheekrentes en gerelateerde derivaten	-16	62		-15
Gecorrigeerde baten	526	573	-8%	505
Operationele lasten	312	266	17%	324
Wettelijke heffingen	27	-1		16
Operationele lasten exclusief wettelijke heffingen	285	267	7%	308
Efficiencyratio	55,9%	42,0%		62,9%
Gecorrigeerde efficiencyratio	54,2%	46,6%		61,0%

De efficiencyratio (totale operationele lasten exclusief wettelijke heffingen gedeeld door totale baten) kwam uit op 55,9%, tegenover 42,0% over het eerste halfjaar van 2015, mede onder invloed van de omslag in incidentele posten, die de totale baten beïnvloedde. De efficiencyratio gecorrigeerd voor incidentele posten kwam uit op 54,2%, een stijging vergeleken met 46,6% over het eerste halfjaar van 2015.

Als gevolg van de hogere operationele lasten in combinatie met de kleinere omvang van de activa steeg de ratio van totale operationele lasten gedeeld door de gemiddelde activa tot 90 bps, van 80 bps in het eerste halfjaar van 2015.

Operationele lasten

De totale operationele lasten stegen met € 46 miljoen tot € 312 miljoen (+17%). Deze stijging was voor € 28 miljoen toe te schrijven aan wettelijke heffingen. In het eerste halfjaar van 2016 bedroegen de wettelijke heffingen € 27 miljoen (eerste halfjaar van 2015: € 1 miljoen positief). Hiervan was € 8 miljoen gerelateerd aan de ex-ante bijdrage ten behoeve van het resolutiefonds en € 19 miljoen aan de ex-ante bijdrage (twee kwartalen) ten behoeve van het depositogarantiestelsel.

De ex-ante bijdrage aan het resolutiefonds bestond uit de volledige jaarbijdrage voor 2016 aan het Europees resolutiefonds (*Single Resolution Fund*) van € 10 miljoen en een teruggave van € 2 miljoen van de 2015 ex-ante bijdrage aan het Nationaal Resolutiefonds.

De operationele lasten exclusief de wettelijke heffingen stegen met € 18 miljoen naar € 285 miljoen (+7%). De stijging was voornamelijk te wijten aan de kosten om de verhoogde hypotheekactiviteiten op te vangen, voor verbeteringen van de operationele effectiviteit en het control framework en om te

voldoen aan de regelgeving en het banktoezicht. Deze ontwikkeling was in het tweede halfjaar van 2015 reeds zichtbaar.

Bovendien was er in het eerste halfjaar van 2016 sprake van € 17 miljoen aan toevoegingen aan voorzieningen met betrekking tot de verwachte compensatie onder het Uniform Herstelkader Rentederivaten MKB. De invloed van deze voorziening werd echter meer dan gecompenseerd door een vrijval van andere niet-kredietrisico gerelateerde voorzieningen.

Het totale aantal fte's bij SNS Bank steeg naar 3.413, tegenover 3.340 ultimo 2015. Deze stijging werd hoofdzakelijk veroorzaakt door een hogere bezetting bij het hypotheekbedrijf om de toegenomen hypotheekactiviteiten op te vangen.

Bijzondere waardeverminderingen

Verdeling bijzondere waardeverminderingen

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2016	1e halfjaar 2015	Mutatie	2e halfjaar 2015
Bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke	-40	34	--	--
Bijzondere waardeverminderingen op overige particuliere kredieten	-2	1	--	3
Bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten	-3	10	--	-13
Totaal bijzondere waardeverminderingen op vorderingen	-45	45	--	-10
Bijzondere waardeverminderingen op andere activa	--	-1	--	3
Totaal bijzondere waardeverminderingen	-45	44	--	-7
Bijzondere waardeverminderingen op vorderingen als % van gemiddelde bruto uitstaande vorderingen op klanten	-0,18%	0,17%		-0,04%
Bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke als % van gemiddelde bruto uitstaande particuliere hypotheke	-0,18%	0,15%		0,00%
Bijzondere waardeverminderingen op particuliere op mkb-kredieten als % van gemiddelde bruto uitstaande mkb-kredieten	-0,68%	1,71%		-2,27%

De totale bijzondere waardeverminderingen daalden met € 89 miljoen.

De bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke verbeterden met € 74 miljoen tot € 40 miljoen positief, wat gelijk staat aan 18 bps positief van de bruto uitstaande particuliere hypotheke (eerste halfjaar 2015: 15 bps negatief). De bijzondere waardeverminderingen werden positief beïnvloed door een afname van defaultleningen als gevolg van een hoog aantal hypotheke waarbij de achterstand door de klant is ingelopen en een lage instroom, positieve macro-economische ontwikkelingen en beter achterstandenbeheer. Bovendien droegen stijgende huizenprijzen bij aan een overschot op de uitwinningen.

De bijzondere waardeverminderingen op overige particuliere kredieten verbeterden met € 3 miljoen tot € 2 miljoen positief.

De bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten verbeterden met € 13 miljoen tot € 3 miljoen positief, wat met name te danken was aan een hoog aantal hypotheke waarbij de achterstand door de klant is ingelopen, de lagere instroom van defaultleningen, een afname in non-performing exposures op bestaande defaultleningen en een overschot op de uitwinningen.

RESULTATEN EERSTE HALFJAAR 2016 VERGELEKEN MET TWEDE HALFJAAR 2015

Vergeleken met het tweede halfjaar van 2015 steeg de nettowinst van € 104 miljoen tot € 181 miljoen. In beide perioden was er sprake van negatieve incidentele posten. Beide perioden bevatten een ongerealiseerd verlies van € 12 miljoen in verband met reële waardeveranderingen van voormalige DBV-hypotheken en daaraan verbonden derivaten. Bovendien was er in het tweede halfjaar van 2015 sprake van een boekverlies van € 22 miljoen op de verkoop van SNS Securities.

Gecorrigeerd voor incidentele posten steeg het nettoresultaat van € 138 miljoen in het tweede halfjaar van 2015 tot € 193 miljoen. De belangrijkste factoren achter deze toename waren de lagere bijzondere waardeverminderingen en een hoger resultaat uit beleggingen.

De rentemarge van € 472 miljoen was licht lager in vergelijking met het tweede halfjaar van 2015. Het tweede halfjaar van 2015 bevatte een negatieve aanpassing van de ontvangen rentevergoedingen die betrekking had op vervroegde aflossingen in het eerste halfjaar. Exclusief deze aanpassing daalde de rentemarge met € 15 miljoen, voornamelijk door (vroegtijdige) renteherzieningen tegen een lagere hypotheekrente en een daling van de hypotheekportefeuille.

Het resultaat uit beleggingen van € 37 miljoen was € 27 miljoen hoger vergeleken met het tweede halfjaar van 2015, hoofdzakelijk door een bate van € 10 miljoen uit de verkoop van het belang van SNS Bank in VISA Europe Ltd, hogere gerealiseerde winsten op vastrentende beleggingen en hogere handelsresultaten op beleggingen.

Het resultaat op financiële instrumenten was in beide perioden negatief als gevolg van de ongerealiseerde resultaten op voormalige DBV-hypotheken en daaraan verbonden derivaten en daalde met € 7 miljoen, wat voornamelijk was toe te schrijven aan een lager resultaat uit hedge-ineffectiviteit.

De operationele lasten van € 312 miljoen waren € 12 miljoen lager ten opzichte van het tweede halfjaar van 2015, ondanks hogere wettelijke heffingen van € 11 miljoen die voornamelijk toenamen door de eerste ex-ante bijdrage aan het depositogarantiestelsel. Exclusief wettelijke heffingen waren de operationele lasten € 23 miljoen lager, wat vooral was toe te schrijven aan lagere toevoegingen aan voorzieningen. Het tweede halfjaar van 2015 omvatte toevoegingen aan de voorziening voor jubileumuitkeringen en een reorganisatie, terwijl er in het eerste halfjaar van 2016 per saldo sprake was van een kleine netto vrijval van niet-kredietrisico gerelateerde voorzieningen.

De totale bijzondere waardeverminderingen verbeterden van € 7 miljoen positief in het tweede halfjaar van 2015 naar € 45 miljoen positief. De bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheken daalden van nihil naar een netto vrijval van € 40 miljoen, als gevolg van een daling in defaultleningen door een toename in het aantal hypotheken waarbij de achterstand door de klant is ingelopen en een lagere instroom. De bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten kenden een netto vrijval van € 3 miljoen, tegenover een netto vrijval van € 13 miljoen in het tweede halfjaar van 2015. In deze periode waren eenmalige vrijvallen van voorzieningen van circa € 10 miljoen inbegrepen, wat hoofdzakelijk het resultaat was van positieve ontwikkelingen op het gebied van uitwinningen en de herwaardering van onderpand.

De overige lasten bedroegen € 1 miljoen, vergeleken met € 22 miljoen in het tweede halfjaar van 2015 die toen volledig bestonden uit een boekverlies in verband met de verkoop van SNS Securities.

RISICOBEBEER, KAPITAALMANAGEMENT EN LIQUIDITEIT EN FINANCIERING

KREDIETRISICO

In het eerste halfjaar van 2016 droegen positieve ontwikkelingen in de Nederlandse economie en de huizenmarkt en een beter achterstandenbeheer bij aan een verbetering van de kredietkwaliteit van zowel de particuliere hypotheekportefeuille als de mkb-kredietportefeuille.

Vorderingen op klanten

Vorderingen op klanten juni 2016

in miljoenen euro's	Bruto leningen	Specifieke voor-ziening	IBNR-voor-ziening	Boek-waarde leningen	Leningen in achter-stand ¹	Non-default-leningen ²	Voorziene default-leningen	Leningen in achter-stand (%)	Impaired ratio	Dekkings-graad
Particuliere hypotheek	44.960	-132	-42	44.786	887	270	617	2,0%	1,4%	21,4%
Overige particuliere kredieten	207	-28	-1	178	48	4	44	23,2%	21,3%	63,6%
Totaal particuliere kredieten	45.167	-160	-43	44.964	935	274	661	2,1%	1,5%	24,2%
Mkb-kredieten ³	977	-79	-3	895	164	--	164	16,8%	16,8%	48,2%
Overige zakelijke en semi-publieke kredieten	1.756	--	--	1.756	--	--	--	--	--	--
Leningen aan de overheid	1.082	--	--	1.082	--	--	--	--	--	--
Totaal vorderingen op klanten	48.982	-239	-46	48.697	1.099	274	825	2,2%	1,7%	29,0%

Vorderingen op klanten december 2015

in miljoenen euro's	Bruto leningen	Specifieke voor-ziening	IBNR-voor-ziening	Boek-waarde leningen	Leningen in achter-stand ¹	Non-default-leningen ²	Voorziene default-leningen	Leningen in achter-stand (%)	Impaired ratio	Dekkings-graad
Particuliere hypotheek	45.044	-207	-50	44.787	1.317	396	921	2,9%	2,0%	22,5%
Overige particuliere kredieten	219	-33	-2	184	61	13	48	27,9%	21,9%	68,8%
Totaal particuliere kredieten	45.263	-240	-52	44.971	1.378	409	969	3,0%	2,1%	24,8%
Mkb-kredieten ³	1.089	-95	-4	990	178	--	178	16,3%	16,3%	53,4%
Overige zakelijke en semi-publieke kredieten	1.739	--	--	1.739	--	--	--	--	--	--
Leningen aan de overheid	1.517	--	--	1.517	--	--	--	--	--	--
Totaal vorderingen op klanten	49.608	-335	-56	49.217	1.556	409	1.147	3,1%	2,3%	29,2%

1 Leningen in achterstand - Particuliere hypotheek is exclusief leningen in de balans gewaardeerd tegen marktwaarde voor € 30 miljoen (eind 2015: € 30 miljoen)

2 Een klant is 'in default' wanneer de klant een betalingsachterstand heeft van meer dan 90 dagen of wanneer wordt vastgesteld dat verdere betaling onwaarschijnlijk is

3 Onder de bruto mkb-kredieten zijn voor € 898 miljoen bruto mkb-hypotheek verantwoord (eind 2015: € 943 miljoen)

Ten opzichte van ultimo 2015 daalde de totale bruto vorderingen op klanten met € 0,6 miljard. De daling was voornamelijk het gevolg van lagere leningen aan de publieke sector; de totale particuliere hypotheek en mkb-kredieten vertoonden slechts een lichte daling.

Verloop voorzieningen vorderingen op klanten

in miljoenen euro's	Juni 2016				Juni 2015			
	Particuliere hypotheke	Overige particuliere kredieten	Mkb-kredieten	Totaal	Particuliere hypotheke	Overige particuliere kredieten	Mkb-kredieten	Totaal
Stand per 1 januari	257	35	99	391	326	55	129	510
Onttrekking	-49	-4	-14	-67	-47	-4	-13	-64
Dotatie	32	2	7	41	81	3	12	96
Vrijval	-72	-4	-10	-86	-46	-2	-3	-51
Overige mutaties	6	--	--	6	--	--	--	--
Stand per einde	174	29	82	285	314	52	125	491

De totale voorziening voor vorderingen op klanten daalde tot € 285 miljoen, van € 391 miljoen ultimo 2015. De bijzondere waardeverminderingen op vorderingen in de winst- en verliesrekening, weerspiegeld in het saldo van de dotaties aan en vrijvallen van de voorziening, resulteerden in een netto vrijval van € 45 miljoen. Het hoge aantal uitwinningen resulteerde in een onttrekking (afschrijving) van de voorziening van € 67 miljoen. Deze uitwinningen, waarvoor een ruime voorziening was getroffen, leidden tot een netto vrijval van de voorziening. De totale kredietvoorziening als percentage van de totale bruto leningen daalde tot 0,58%, van 0,79% ultimo 2015.

Bij het vaststellen van de hoogte van de voorzieningen is rekening gehouden met het werkelijke aantal defaultleningen en de ervaring dat kredietverliezen ook kunnen worden veroorzaakt door klanten die niet in default zijn (*Incurring But Not Reported*, IBNR). In het eerste halfjaar van 2016 daalde de IBNR-voorziening met € 10 miljoen tot € 46 miljoen als gevolg van lagere achterstandsbedragen, wat de verbeterde kredietkwaliteit van de leningportefeuille weerspiegelt.

Overige particuliere kredieten

De bruto overige particuliere kredieten, een non-selling portefeuille, daalden licht tot € 207 miljoen, van € 219 miljoen. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door een uitstroom van klanten met persoonlijke leningen en doorlopend krediet. De voorziening voor overige particuliere kredieten daalde van € 35 miljoen tot € 29 miljoen en de dekkingsgraad daalde licht tot 63,6%, tegenover 68,8% ultimo 2015.

Mkb-kredieten

De bruto mkb-kredieten daalden tot € 977 miljoen, van € 1,089 miljoen ultimo 2015, deels als gevolg van een afname van kredieten boven de € 1 miljoen. SNS Bank beraadt zich op de positionering van deze leningen binnen haar productportefeuille. Op dit moment worden meerdere strategische opties onderzocht en de portefeuille wordt actief beheerd.

De kredietkwaliteit van de mkb-kredietportefeuille verbeterde. De bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten namen af. De totale mkb-kredietvoorzieningen daalden van € 178 miljoen ultimo 2015 tot € 164 miljoen. De dekkingsgraad voor mkb-kredieten daalde tot 48,2%, vergeleken met 53,4% ultimo 2015.

Overige zakelijke en semipublieke kredieten en leningen aan de overheid

De overige zakelijke en semipublieke kredieten en leningen aan de overheid worden hoofdzakelijk gebruikt voor liquiditeitsbeheer. De leningen aan de publieke sector daalden met € 0,4 miljard tot € 1,1 miljard als onderdeel van het liquiditeitsbeheer. Daarnaast heeft € 752 miljoen (ultimo 2015: € 763 miljoen) van overige vorderingen betrekking op leningen en voorschotten aan verzekeringsmaatschappijen (VIVAT) die deelnemen aan securitisatieprogramma's. Hetzelfde bedrag is opgenomen onder overige schulden aan klanten, betreffende de onderhandse leningen die door VIVAT aan SNS zijn verleend.

Particuliere hypotheeken

Particuliere hypotheeken bleven vrijwel stabiel aangezien nieuwe productie teniet werd gedaan door aflossingen.

De kredietkwaliteit van de particuliere hypotheeken gaf een aanzienlijke verbetering te zien. Het aantal voorziene defaultleningen daalde tot € 617 miljoen, van € 921 miljoen ultimo 2015. Deze daling was te danken aan een lagere instroom van defaultleningen en een toename van het aantal hypotheeken waarbij de achterstand door de klant is ingelopen, ondersteund door een verdere verbetering van de Nederlandse economie en het geïntensiverde achterstandenbeheer. De dekkingsgraad daalde tot 21,4% (ultimo 2015: 22,5%), waarmee de positieve ontwikkelingen op de Nederlandse huizenmarkt worden weerspiegeld.

Particuliere hypotheeken in achterstand

in miljoenen euro's	Juni 2016		December 2015	
Geen achterstand	44.043	98%	43.697	98%
1 - 3 maanden	472	1%	658	1%
4 - 6 maanden	99	0%	170	0%
7 - 12 maanden	118	0%	158	0%
> 12 maanden	228	1%	361	1%
Subtotaal achterstanden¹	917	2%	1.347	3%
Voorziening	-174	0%	-257	-1%
Totaal particuliere hypotheeken	44.786	100%	44.787	100%

1 Inclusief particuliere hypotheeken gewaardeerd tegen reële waarde voor € 30 miljoen (eind 2015: € 30 miljoen)

De boekwaarde van particuliere hypotheeken in achterstand daalde tot € 917 miljoen (-32%), van € 1.347 miljoen ultimo 2015. Er was sprake van een daling in alle achterstandscategorieën.

Uitsplitsing particuliere hypotheeken naar LtV buckets

in miljoenen euro's	Juni 2016		December 2015	
NHG ¹	12.504	30%	12.507	30%
LtV ≤ 75% ²	13.460	32%	13.427	32%
LtV >75 ≤100% ²	7.830	19%	7.637	17%
LtV >100 ≤125% ²	6.993	17%	7.277	18%
LtV > 125% ²	1.169	3%	1.364	3%
Totaal	41.956	100%	42.212	100%
Gewogen gemiddelde geïndexeerde LtV	82%		83%	
IFRS waardeaanpassingen ³	946		812	
Spaardelen	2.058		2.020	
Voorziening	-174		-257	
Totaal particuliere hypotheeken	44.786		44.787	

1 De omvang van de garantie gerelateerd aan NHG-gegarandeerde hypotheeken loopt annuïtair af

2 LtV op basis van geïndexeerde getaxeerde marktwaarde van het onderpand

3 Bestaande uit reële waardeaanpassingen van hypotheeken gewaardeerd tegen reële waarde, reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties

De nieuwe hypotheekinstroom had een relatief laag risicoprofiel vanwege strenge acceptatiecriteria. In 2016 werd het maximale wettelijke percentage bij het afsluiten van de hypotheek, de Loan-to-Value (LtV) met 1%-punt verlaagd tot 102%.

De onderpandswaarden worden geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van de huizenprijzen. Door een stijging van de huizenprijzen verbeterden ook de LtV's. Dit leidde tot een verschuiving van leningen naar een lagere LtV-klasse en een verbetering binnen de LtV-klassen. De exposure in de LtV-klasse groter dan 125% daalde van € 1,4 miljard ultimo 2015 tot € 1,2 miljard. De gewogen

gemiddelde geïndexeerde LtV van particuliere hypotheek verbeterde tot 82% (ultimo 2015: 83%). In het eerste halfjaar van 2016 werd een nieuwe methode ingevoerd waarmee een meer gedetailleerde (per gemeente en soort vastgoed) en frequentere (maandelijks) indexatie van het onderpand kan worden verkregen. Deze nieuwe indexatiemethode leidde gemiddeld tot een kleine toename van de geïndexeerde onderpandswaarden. De vergelijkende cijfers zijn dienovereenkomstig aangepast.

Particuliere hypotheek naar aflossingsvorm

in miljoenen euro's	Juni 2016		December 2015	
Aflossingsvrij (100%)	13.623	31%	14.091	32%
Aflossingsvrij (gedeeltelijk)	12.345	28%	12.461	28%
Levensverzekering ¹	5.470	12%	5.727	13%
Annuïtair	4.507	10%	3.664	8%
Banksparen	3.761	9%	3.864	9%
Belegging	3.477	8%	3.671	8%
Lineair	393	1%	303	1%
Overig	438	1%	451	1%
Totaal	44.014	100%	44.232	100%
IFRS waardeaanpassingen ²	946		812	
Voorziening	-174		-257	
Totaal particuliere hypotheek	44.786		44.787	

1 Inclusief spaarhypotheek waarvan de polis is ondergebracht bij een verzekeringsbedrijf

2 Bestaande uit reële waardeaanpassingen van hypotheek gewaardeerd tegen reële waarde, reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties

Voor hypotheek afgesloten na 2013 komen alleen hypotheek voor hypotheekrenteaf trek in aanmerking die in maximaal dertig jaar annuïtair of lineair worden afgelost. Hierdoor nam zowel het bruto bedrag als het aandeel van de annuïteiten- en lineaire hypotheek in de totale particuliere hypotheekportefeuille toe.

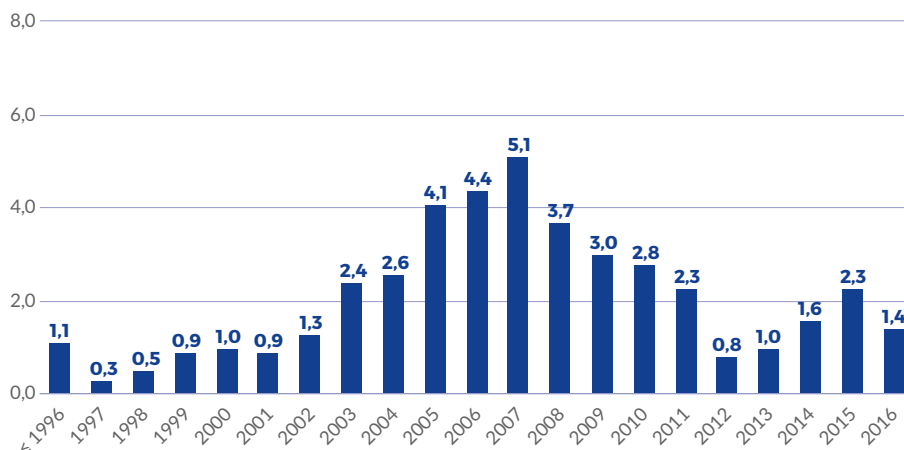
Particuliere hypotheek naar looptijd

in miljoenen euro's	Juni 2016		December 2015	
Variabel	3.987	9%	4.425	10%
≥ 1 en < 5 jaar vast	1.839	4%	1.970	4%
≥ 5 en < 10 jaar vast	7.850	18%	9.414	21%
≥ 10 en < 15 jaar vast	23.296	53%	21.917	50%
≥ 15 jaar vast	6.586	15%	6.036	14%
Overig	456	1%	470	1%
Totaal	44.014	100%	44.232	100%
IFRS waardeaanpassingen ¹	946		812	
Voorziening	-174		-257	
Totaal particuliere hypotheek	44.786		44.787	

1 Bestaande uit reële waardeaanpassingen van hypotheek gewaardeerd tegen reële waarde, reële waardeaanpassingen als gevolg van hedge accounting en amortisaties

De portefeuille met hypotheek met een rentevaste periode van tien jaar of langer groeide, een trend die in 2015 werd ingezet; daarnaast nam het aantal hypotheek met een rentevaste periode van minder dan tien jaar af. Deze verschuiving werd veroorzaakt door de aanhoudende lage rente-omgeving die tot een belangrijke groei in vraag naar hypotheek met langere rentevaste looptijden heeft geleid. Op dit moment bestaat de nieuwe hypotheekproductie in de Nederlandse markt voor ~50% uit hypotheek met een rentevaste periode van langer dan tien jaar.

Particuliere hypotheeklen naar jaar van oorsprong (in € miljarden) ^{1,2}

1 De gepresenteerde bedragen zijn inclusief hypotheeklen en exclusief nog niet verwerkte hypotheeklen

2 In 2007 is 0,8 miljard aan particuliere hypotheeklen inbegrepen uit de acquisitie van RegioBank

De verdeling van afgesloten particuliere hypotheeklen naar jaar geeft nader inzicht in de onderliggende factoren die het algehele risicoprofiel van de particuliere hypotheeklenportefeuille beïnvloeden:

- ≤ 2004: Het risicoprofiel van deze hypotheeklen is relatief laag en stabiel vanwege de fase van de looptijd waarin deze hypotheeklen zich op dit moment bevinden en het feit dat ze meer dan vier jaar voor het begin van de economische crisis werden afgesloten (minder gevoelig voor macro-economische veranderingen).
- 2005-2008: de hypotheeklen die in deze periode zijn afgesloten zijn de belangrijkste oorzaak van het risicoprofiel van de totale hypotheeklenportefeuille. Dat is het gevolg van hun relatieve bijdrage aan de totale exposure. Daar komt bij dat deze hypotheeklen aan minder strenge acceptatiecriteria werden onderworpen dan in hierop volgende periodes. Gezien de fase van de looptijd waarin deze hypotheeklen zich op dit moment bevinden en de situatie op de Nederlandse woningmarkt, zullen deze hypotheeklen echter een verdere verbetering van hun risicoprofiel laten zien.
- 2009-2011: Hoewel deze hypotheeklen aan strengere acceptatiecriteria werden onderworpen, werden ze tegelijkertijd ook negatief beïnvloed door de gevolgen van de crisis. Daarom laten deze hypotheeklen een relatief hoog risicoprofiel zien. Evenals bij de hypotheeklen die in 2005-2008 zijn afgesloten, is de verwachting dat het risicoprofiel van deze hypotheeklen een verdere verbetering zullen laten zien.
- 2012-2014: In deze periode lag het volume nieuwe hypotheeklen relatief laag ten opzichte van de totale portefeuille, werden acceptatiecriteria naar aanleiding van externe regelgeving en intern beleid aangescherpt en stabiliseerde de macro-economische omgeving zich. Al deze factoren droegen bij aan een laag gemiddeld risicoprofiel.
- 2015: Gezien de korte tijd dat deze hypotheeklen in de boeken staan, hebben ze een beperkte invloed op het totale risicoprofiel.

We verwachten dat het risicoprofiel van de particuliere hypotheeklenportefeuille vooral zal worden bepaald door het volume dat in de afgelopen paar jaar is afgesloten en dat in de komende jaren afgesloten zal worden.

RENTERISICO BANKBOEK

In het eerste halfjaar van 2016 bleef de marktrente zeer laag, wat een verdere daling van de hypotheekrente en vorderingen tot gevolg had. Als gevolg hiervan nam het vervroegd aflossingspercentage toe door vroegtijdige renteherzieningen met boeterente of rentemiddeling. Dit had in het eerste halfjaar van 2016 een opwaarts effect op de duration van het eigen vermogen, dat grotendeels teniet werd gedaan door renteswaps. Per eind juni 2016 heeft SNS Bank de duration van het eigen vermogen naar het niveau van 1,3 gebracht (ultimo 2015: 1,8).

Uitgaande van een scenario van een parallelle verschuiving van de rentecurve van 200 bps, was de verandering van de economische waarde van het eigen vermogen ten opzichte van het toetsingsvermogen per eind juni 2016 10,5% (ultimo 2015: 7,8%), ruim binnen de wettelijke minimumeis van 20%. De toegenomen gevoeligheid komt overeen met een scenario waarin de rente verder daalt met 200 bps waarbij de impact op de economische waarde van het eigen vermogen het gevolg is van een veronderstelde toename van aflossingen op hypotheekleningen.

Per eind juni 2016, bedroeg de Earnings at Risk (EaR) € 31 miljoen, tegenover € 26 miljoen ultimo 2015. De stijging werd voornamelijk veroorzaakt door een nauwkeuriger EaR-meting waarbij de vloer voor negatieve rentes werd verlaagd van -0,25% naar -0,50%.

MARKTRISICO

De handelsportefeuille van SNS Bank is beperkt van omvang. Het marktrisico van deze portefeuille wordt op dagbasis gestuurd aan de hand van limieten voor een 1-daags Value at Risk (VaR) bij een betrouwbaarheidsniveau van 99%. De totale VaR-limiet was € 3 miljoen en weerspiegelde daarmee, qua omvang, het relatief lage risicoprofiel van deze activiteiten. De VaR-limiet daalde als gevolg van de verkoop van SNS Securities tot € 2 miljoen.

KAPITAALMANAGEMENT

SNS Bank heeft een sterke kapitaalpositie, zowel qua risicogewogen kapitaalratio's als de leverage ratio. De huidige kapitaalpositie biedt een aanzienlijke buffer tegen de verwachte impact van de ontwikkelingen rond de toekomstige kapitaalregelgeving op risicogewogen kapitaalratio's van SNS Bank. Over de omvang van dit effect bestaat echter nog steeds grote onzekerheid.

Kapitalisatie

Kapitalisatie

	Juni 2016	December 2015	Juni 2015	Juni 2016	December 2015	Juni 2015
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel	CRD IV transitioneel	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd	CRD IV volledig ingefaseerd	CRD IV volledig ingefaseerd
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouder	3.432	3.302	3.148	3.432	3.302	3.148
Niet aanmerking komende tussentijdse winsten	-170	-104	-135	-170	-104	-135
Niet in aanmerking komend onverdeeld resultaat voorgaande jaren	-1	-2	-2	-1	-2	-2
Eigen vermogen voor CRD IV-doeleinden	3.261	3.196	3.011	3.261	3.196	3.011
Toenamen van aandelenkapitaal die voortvloeien uit gesecuritiseerde activa	--	-9	-20	--	-9	-20
Cashflow hedge reserve	-51	-57	-54	-51	-57	-54
Reële waardereserve	-67	-67	-38	--	--	--
Overige prudentiële aanpassingen	-3	-3	-5	-3	-3	-4
Totaal prudentiële filters	-121	-136	-117	-54	-69	-78
Immateriële vaste activa	-14	-15	-12	-14	-15	-12
IRB-tekort	-43	-29	-40	-54	-42	-40
Faciliteit SRH	--	-100	-100	--	-100	-100
Totaal kapitaalafrekposten	-57	-144	-152	-68	-157	-152
Totaal voorgeschreven aanpassingen op het eigen vermogen	-178	-280	-269	-122	-226	-230
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	3.083	2.916	2.742	3.139	2.970	2.781
Aanvullend Tier 1-kapitaal	--	--	--	--	--	--
Tier 1-kapitaal	3.083	2.916	2.742	3.139	2.970	2.781
Tier 2-vermogensbestanddelen	500	493	--	500	493	--
IRB-tekort	-11	-12	--	--	--	--
Tier 2-kapitaal	489	481	--	500	493	--
Totaal kapitaal	3.572	3.397	2.742	3.639	3.463	2.781
Risicogewogen activa	11.610	11.513	13.423	11.610	11.513	13.423
Risico-exposure gedefinieerd door CRR	63.901	61.464	64.067	63.957	61.518	64.093
Tier 1-kernkapitaalratio	26,6%	25,3%	20,4%	27,0%	25,8%	20,7%
Tier 1-ratio	26,6%	25,3%	20,4%	27,0%	25,8%	20,7%
Totaal kapitaalratio	30,8%	29,5%	20,4%	31,3%	30,1%	20,7%
Leverage ratio	4,8%	4,7%	4,3%	4,9%	4,8%	4,3%

Vanaf 1 januari 2016 is SNS Bank op basis van het door de ECB uitgevoerde *Supervisory Review and Evaluation Process* (SREP)-proces verplicht een minimale Tier 1-kernkapitaalratio van 11,75% aan te houden. Dit is inclusief de kapitaalconservatiebuffer die gelijk is aan 0,625% in 2016, maar exclusief de buffer voor overige systeemrelevante instellingen (O-SII buffer). Vanaf 1 januari 2016 is de O-SII buffer voor SNS Bank gelijk aan 0,25%. Deze buffer zal daarna geleidelijk met 0,25% per jaar worden opgebouwd tot 1% is bereikt in 2019. Aangezien de countercyclische buffer voor Nederland op 0% is gesteld, is de minimale Tier 1-kernkapitaalratio voor SNS Bank op dit moment gelijk aan 12,0%. Eind juni 2016 bevond de Tier 1-kernkapitaalratio van SNS Bank zich ruim boven deze minimale kapitaalratio's.

In het eerste halfjaar van 2016 steeg de Tier 1-kernkapitaalratio van SNS Bank op transitionele basis van 26,6%, van 25,3 ultimo 2015. De volledig ingefaseerde Tier 1-kernkapitaalratio steeg naar 27,0%, van 25,8% ultimo 2015.

Het Tier 1-kernkapitaal steeg van € 2.916 miljoen ultimo 2015 tot € 3.083 miljoen, voornamelijk door de beëindiging van een kredietfaciliteit van € 100 miljoen aan SRH N.V. in februari, die volledig van het Tier 1-kernkapitaal was afgetrokken. Daarnaast droegen winstinhouding en veranderingen in kapitaaladaptaties in verband met de reële-waardereserve bij aan de stijging van het Tier 1-kernkapitaal.

In het eerste halfjaar van 2016 leidde winstinhouding in een netto kapitaaltoename van € 15 miljoen. De aftrek van de dividenduitkering over 2015 van € 100 miljoen van de nettowinst van € 104 miljoen over het tweede halfjaar van 2015 resulteerde in een netto toename van € 4 miljoen. Bovendien werd de nettowinst van € 61 miljoen over het eerste kwartaal van 2016 aan het kapitaal toegevoegd, minus een reservering van € 50 miljoen voor de voorgenomen dividenduitkering over 2016.

Ultimo 2015 bedroeg de reële-waardereserve in het eigen vermogen € 111 miljoen. Het toepassen van de infaseringsratio van 40% resulteerde in een kapitaalopslag van € 44 miljoen. Per eind juni 2016 was de reserve toegenomen tot € 167 miljoen. Als gevolg van zowel de toename van de reserve als de toename van de infaseringsratio tot 60%, nam de kapitaaladaptatie toe tot € 100 miljoen. Deze positieve ontwikkeling werd deels tenietgedaan door de tegengestelde ontwikkeling van het IRB-tekort² dat, in transitionele termen, met € 14 miljoen toenam tot € 43 miljoen negatief. De toename van het IRB-tekort hangt grotendeels samen met de invoering van het verbeterde kredietrisicomodel (PHIRM 2.1) in april 2016, wat resulteerde in lagere voorzieningen als gevolg van hogere verwachte herstelpercentages en NHG-betalingen. Inclusief het effect van de immateriële vaste activa daalden in het eerste halfjaar van 2016 de voorgeschreven adaptaties op het Tier 1-kernkapitaal met € 102 miljoen.

De totaal kapitaalratio steeg naar 30,8%, van 29,5% per ultimo 2015. Tier 2-kapitaal vermogensbestanddelen bedragen € 489 miljoen, inclusief de voorgeschreven adaptatie van € 11 miljoen in verband met het IRB-tekort.

De leverage ratio steeg licht tot 4,8%, van 4,7% ultimo 2015. Dit was enerzijds het gevolg van een stijging van het Tier 1-kernkapitaal met € 167 miljoen en anderzijds door een verhoging van de risico-exposure gedefinieerd in de *Capital Requirements Regulation* (CRR) van € 2,4 miljard. Deze laatste werd hoofdzakelijk veroorzaakt door de groei van de balans met € 1,7 miljard. De balansgroei was met name te danken aan een toename van € 1,7 miljard van schulden aan klanten en een toename van € 0,5 miljoen van schulden aan banken, deels tenietgedaan door de aflossing van schuldbewijzen ten bedrage van € 0,9 miljard. De volledige ingefaseerde leverage ratio steeg tot 4,9% van 4,8%.

De leverage ratio van SNS Bank van 4,8% ligt ruim boven de verwachte toekomstige eis van 4%. Onder de huidige regelgeving is de hoeveelheid benodigd kapitaal om aan de leverage ratio vereisten te voldoen hoger dan de hoeveelheid benodigd kapitaal om aan de naar risicogewogen kapitaalratio vereisten te voldoen, wat heeft geleid tot relatief hoge risicogewogen kapitaalratio's. Dit is een gevolg van de focus van SNS Bank op woninghypotheken, een activiteit met een laag risico en een dienovereenkomstig lage risicoweging.

² Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRR/CRD IV richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheken.

Risicogewogen activa

in miljoenen euro's	Juni 2016	December 2015	Juni 2015
	CRD IV	CRD IV	CRD IV
Kredietrisico	9.350	9.221	11.469
Operationeel risico	1.698	1.698	1.566
Marktrisico	150	209	180
Credit Valuation Adjustment (CVA)	412	385	208
Totaal	11.610	11.513	13.423

De risicogewogen activa (RWA) van SNS Bank steeg tot € 11,6 miljard, vergeleken met € 11,5 miljard ultimo 2015.

In het eerste halfjaar van 2016, steeg de RWA met betrekking tot kredietrisico tot € 9,4 miljard (ultimo 2015: € 9,2 miljard). Voornamelijk als gevolg van een model-update (PHIRM 2.1) steeg de volgens de interne modellenbenadering berekende RWA van € 6,9 miljard per ultimo 2015 tot € 7,1 miljard. Het geschatte effect van de invoering van PHIRM 2.1 op de RWA bedroeg € 0,7 miljard. Deze stijging werd echter deels tenietgedaan door dalingen in de *Probabilities of Default* (PD's) en *Loss Given Defaults* (LGD's) van de particuliere hypotheekportefeuille als gevolg van de verbeterde economische omstandigheden. De gemiddelde risico-weging (RWA-density³) van particuliere hypotheek steeg van 16,0% ultimo 2015 tot 16,4%. De volgens de standaardbenadering berekende RWA en de RWA voor andere risicocategorieën daalde met € 5 miljoen tot € 4,5 miljard.

BCBS-consultaties: herziene standaardbenadering voor het kredietrisico van RWA

In december 2015 heeft het BCBS een tweede consultatiedocument gepubliceerd over de herziene standaardbenadering voor kredietrisico. Volgens deze benadering zal de risicoweging voor hypotheek tussen de 25% en 75% liggen, afhankelijk van de LtV op basis van de onderpandswaarde van de onderliggende woningen bij afsluiting van de hypotheek. De risicoweging kan oplopen tot 100% als de vereiste documentatie niet aanwezig is. De behandeling van NHG-gegarandeerde hypotheek wordt in het consultatiedocument niet geadresseerd.

In april 2016 heeft het BCBS een Quality Impact Study (QIS) uitgevoerd om het voorstel in het tweede consultatiedocument te herkalibreren en de impact ervan te beoordelen. Het in december 2014 door het BCBS voorgestelde capital floor-raamwerk zal niet worden geconsulteerd en de verwachting is dat het BCBS op basis van de herziene standaardbenadering dit jaar een beslissing neemt over de capital floor. SNS Bank past op dit moment de interne modellenbenadering toe om de risicoweging van haar woninghypotheek te bepalen, die per eind juni 2016 uitkomt op een gemiddelde risicoweging van 16,4%.

Op basis van de nieuwe QIS zou de uitkomst van de BCBS-consultatie over een herziene standaardbenadering voor kredietrisico, in combinatie met een herzien capital floor-raamwerk, de risicogewogen kapitaalratio's aanzienlijk kunnen beïnvloeden. In de toekomst zou de hoeveelheid benodigd kapitaal om aan de naar risicogewogen kapitaalratio vereisten te voldoen hoger kunnen zijn dan de hoeveelheid benodigd kapitaal om aan de leverage ratio vereisten te voldoen. Bij haar kapitaalplanning bereidt SNS bank zich voor op de verwachte impact van de BCBS-consultaties voor kredietrisicowegingen in combinatie met de capital floor.

BCBS-consultaties: beperkingen ten aanzien van interne modellenbenaderingen

In maart 2016 heeft het BCBS een consultatiedocument uitgegeven over de beperkingen op het gebruik van interne modellenbenaderingen voor kredietrisico. BCBS stelt in dit consultatiedocument voor om (1) de optie om het gebruik van interne modellenbenaderingen voor bepaalde posities (bv. banken en andere financiële instellingen, grote ondernemingen en aandelen) te laten vervallen, en (2) om modelparameter-floors toe te passen om, daar waar interne modellenbenaderingen van

³ De RWA-density wordt gedefinieerd als de risicogewogen activa gedeeld door de Exposure at Default (EaD).

toepassing blijven, een conservatief minimumniveau voor portefeuilles te waarborgen (zo worden floors voor PD (0,05%) en LGD (10%) voorgesteld voor particuliere hypotheke). In juni 2016 voerde het BCBS een extra ad hoc QIS uit om het effect van dit voorstel te beoordelen. De resultaten tonen aan dat de toepassing van de voorgestelde input floors voor woning hypotheke per ultimo 2015 voor SNS Bank zouden resulteren in een RWA-stijging van € 0,6 miljard. Het uiteindelijke effect, afhankelijk van de toe te passen input floors, is echter nog onzeker. Het verwachte effect van de BCBS-consultatie op het gebruik van interne modellen benaderingen voor kredietrisico lijkt minder groot dan het effect van de voorgestelde herziene standaardbenadering voor kredietrisico in samenhang met het herziene capital floor-raamwerk.

Gone concern-kapitaal: MREL en TLAC

Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities (MREL)

De Europese richtlijn voor herstel en afwikkeling van banken (*Bank Recovery and Resolution Directive*, BRRD) is bedoeld om autoriteiten uitgebreide en doeltreffende instrumenten te bieden om bij falende banken in te kunnen grijpen. De BRRD is in 2015 in de EU in werking getreden en in het vierde kwartaal van 2015 in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd. Tegelijkertijd is de Nederlandse faillissementswet zodanig aangepast dat deposito's van natuurlijke personen en mkb-ondernemingen bij een normale faillissementsprocedure hoger gerangschikt zijn dan de vorderingen van gewone concurrente, niet-bevoorrechte schuldeisers. Het bail-in-raamwerk is in januari 2016 in werking getreden. Volgens het bail-in-raamwerk moeten van het eigen vermogen en de in aanmerking komende verplichtingen minimaal 8% van het totaal aan verplichtingen (inclusief toetsingsvermogen), of, onder bepaalde condities 20% van de RWA, worden afgeschreven voordat het gebruik van publieke middelen wordt overwogen. SNS Bank heeft de ambitie dat deposito's van natuurlijke personen en mkb-ondernemingen geen onderdeel zijn van bail-in. De invoering van het bail-in raamwerk heeft ook geleid tot de introductie van een MREL als een buffer om verliezen op te vangen. De instellingsspecifieke MREL zal naar verwachting eind 2016 door de *National Resolution Authority* (NRA) worden bepaald en is nauw verbonden met de resolutiestrategie voor elke bank. De voor MREL in aanmerking komende verplichtingen zullen eveneens door de NRA worden bepaald. De verwachting is dat MREL-verplichtingen, naast het eigen vermogen, zullen bestaan uit Additioneel Tier 1 (AT1)-kapitaal, Tier 2-kapitaal, achtergesteld vermogen dat geen Tier 1- of Tier 2-kapitaal is en, eventueel, overige in aanmerking komende verplichtingen met een resterende looptijd van langer dan 1 jaar.

Total Loss Absorbing Capacity

De *Financial Stability Board* heeft in het vierde kwartaal van 2015 een eigen voorstel gelanceerd genaamd *Total Loss Absorbing Capacity* (TLAC). Dit is, evenals de MREL, een bail-in instrument. TLAC is in de eerste plaats bedoeld voor mondiale systeembanken en daarom nog niet direct van toepassing op SNS Bank. TLAC kan echter ook van toepassing worden op binnenlandse systeemrelevante instellingen, zoals SNS Bank. De minimum TLAC-vereiste zal gelijk zijn aan of hoger dan: (1) 16% van de RWA (voor Tier 1-kernkapitaalbuffers) per 2019, oplopend tot 18% in 2022; en (2) 6% van de noemer van de leverage ratio per 2019, oplopend tot 6,75% in 2022. Gezien de totale Tier 1-kernkapitaal buffereis van SNS Bank van 3,5% (exclusief de countercyclische kapitaalbuffer), zou de risicogewogen TLAC-vereiste gelijk zijn aan 19,5% van de RWA in 2019, en zou oplopen tot 21,5% in 2022. Voor TLAC in aanmerking komende instrumenten zijn, naast het eigen vermogen, AT1-kapitaal, Tier 2 kapitaal en overige voor TLAC in aanmerking komende verplichtingen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar. Op dit moment is het onduidelijk hoe en wanneer TLAC in de Europese wetgeving zal worden geïmplementeerd. We veronderstellen dat TLAC uiteindelijk zal worden opgenomen in de BRRD-regelgeving en verwachten dat de MREL-vereisten zullen worden geharmoniseerd met TLAC.

De onderstaande tabel toont zowel voor de MREL als de TLAC de risico-ongewogen als risicogewogen maatstaven per eind juni 2016 en ultimo 2015. De risico-ongewogen maatstaven laten het bedrag aan in aanmerking komende verplichtingen zien ten opzichte van de totale exposure van SNS Bank, terwijl de risicogewogen maatstaven het bedrag aan in aanmerking komende verplichtingen ten opzichte van de RWA weergeven.

MREL en TLAC

in miljoenen euro's			Risico-ongewogen		Risicogewogen		
	30-6-2016	31-12-2015	30-6-2016	31-12-2015	30-6-2016	31-12-2015	
Tier 1-kernkapitaal	3.083	2.916					
Tier 2-kapitaal	489	481					
Totaal kapitaal	3.572	3.397					
			MREL (eigen vermogen)	5,8%	5,6%	30,8%	29,5%
			TLAC	5,6%	5,5%	30,8%	29,5%
Overige in aanmerking komende ongedekte verplichtingen met resterende looptijd langer dan 1 jaar	1.335	1.597					
Totaal kapitaal inclusief overige in aanmerking komende verplichtingen	4.907	4.994	MREL (inclusief alle in aanmerking komende verplichtingen)	7,9%	8,2%	42,3%	43,4%
Risico-exposure gedefinieerd door CRR (TLAC)	63.901	61.464					
Risico-exposure gedefinieerd door BRRD (MREL)	61.881	60.592					
Risicogewogen activa	11.610	11.513					

Inclusief alle in aanmerking komende verplichtingen bedraagt de risico-ongewogen MREL-ratio 7,9% (ultimo 2015: 8,2%⁴) en is de risicogewogen MREL-ratio gelijk aan 42,3% (ultimo 2015: 43,4%). De daling is vooral te wijten aan balansgroei en een kortere resterende looptijd van unsecured schuldpapier, waardoor deze schuld niet langer in aanmerking komt voor MREL. De verwachting is dat de NRA zal eisen dat de bail-in buffer dient te bestaan uit voor MREL in aanmerking komende verplichtingen die achtergesteld zijn aan ongedekte verplichtingen. De risico-ongewogen MREL-ratio, met alleen verplichtingen die zijn achtergesteld aan reeds uitstaande ongedekte verplichtingen, bedraagt per eind juni 2016 5,8%. Voor TLAC in aanmerking komende passiva bestaan op dit moment uit Tier 1-kernkapitaal en Tier 2-kapitaal⁵. Per 30 juni 2016 bedraagt de risico-ongewogen TLAC 5,6% en is de risicogewogen TLAC gelijk aan 30,8%. We zullen de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend volgen en de kapitaalpositie dienovereenkomstig versterken en diversificeren.

Dividend

Bij haar overdracht aan de Nederlandse Staat per 30 september 2015 werd SNS Bank een zelfstandige bank. Als zelfstandige bank keerde SNS Bank € 100 miljoen dividend uit over 2015.

LIQUIDITEIT AND FINANCIERING

Liquiditeit

De liquiditeitspositie van SNS Bank bleef in het eerste halfjaar van 2016 solide en voldeed ruim aan zowel interne doelstellingen als aan de wettelijke eisen.

⁴ Met ingang van juni 2016 heeft er een wijziging plaatsgevonden ten aanzien van de berekening van de teller van de MREL-ratio (vergelijkende cijfers per ultimo 2015 zijn eveneens aangepast, wat heeft geleid tot een daling van 0,5%, van 8,7% naar 8,2%), voornamelijk als gevolg van aanpassingen in de teller: (1) het bedrag van de senior ongedekte verplichtingen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar is nu opgenomen op basis van de boekwaarde in plaats van de nominale waarde daar SNS Bank veronderstelt dat het gebruik van boekwaardes het meest in overeenstemming is met de huidige BRRD-eisen op basis van uitstaande verplichtingen van SNS Bank; en (2) deposito's van natuurlijke personen en mkb-ondernemingen groter dan € 100.000 met een resterende looptijd langer dan 1 jaar zijn niet meer opgenomen.

⁵ Reeds uitstaande ongedekte verplichtingen worden verondersteld niet voor TLAC in aanmerking te komen.

Belangrijke liquiditeitsindicatoren

	Juni 2016	December 2015	Juni 2015
LCR	>100%	>100%	>100%
NSFR	>100%	>100%	>100%
Loan-to-Deposit ratio	101%	105%	107%
Liquiditeitsbuffer (in miljoenen euro's)	10.969	11.831	14.106

Een stijgend percentage van onze totale financiering bestaat uit particuliere funding, wat tot uiting komt in een dalende Loan-to-Deposit ratio. Deze daling, van 105% ultimo 2015 tot 101% per 30 juni 2016, werd voornamelijk veroorzaakt door een stijging van € 0,8 miljard aan particuliere spaartegoeden (inclusief € 0,4 miljard rentebijdriving in januari) en een stijging van € 0,9 miljard op rekeningen courant. Bovendien nam de uitstaande hoeveelheid aan klanten verstrekte leningen af.

De *Liquidity Coverage Ratio* (LCR) en de *Net Stable Funding Ratio* (NSFR) bleven ruim boven het wettelijke minimum van 100%. Per 31 december 2015 dient de LCR te worden gerapporteerd volgens de LCR Delegated Act-definitie die 1 oktober 2015 van kracht werd voor banken in de EU. Het wettelijke minimum van 100% voor de NSFR wordt in 2018 ingevoerd.

SNS Bank houdt een liquiditeitsbuffer aan om ernstige liquiditeitsstress te kunnen weerstaan. De liquiditeitsbuffer bestaat uit liquide activa van hoge kwaliteit en *Residential Mortgage Backed Securities* (RMBS) met onderliggend hypotheek van SNS Bank die beleenbaar zijn bij de ECB. De onderstaande tabel geeft de liquiditeitsbuffer weer, waarbij de liquide activa zijn opgenomen tegen de marktwaarde na een door de ECB bepaalde haircut.

Liquiditeitspositie

in € millions	Juni 2016	December 2015	Juni 2015
Kaspositie	2.866	2.142	3.729
Staatsobligaties	2.746	3.762	3.637
Regionale/lokale overheden en supranationals	719	702	600
Overige liquide activa	294	413	360
Eligible retained RMBS	4.344	4.812	5.780
Liquiditeitsbuffer	10.969	11.831	14.106

In het eerste halfjaar van 2016 daalde de liquiditeitsbuffer tot € 11,0 miljard, van € 11,8 miljard ultimo 2015. Dit was het gevolg van de verkoop en aflossing van € 0,5 miljard aan staatsobligaties en ook minder staatsobligaties in de liquiditeitsbuffer door een hoger volume aan repotransacties waarvoor staatsobligaties als onderpand dienden. De daling is verder veroorzaakt door de aflossing van onderliggende hypotheek in securitisatieposities en de beëindiging op call-datum van de Hermes XII-securitisatie.

De kaspositie zoals gedefinieerd door SNS Bank omvat centrale bankreserves, rekeningen bij correspondentbanken en cash managementposities met een oorspronkelijke looptijd korter dan tien dagen. In het eerste halfjaar van 2016 nam de kaspositie met € 0,7 miljard toe. Uitgaande kasstromen door de aflossing van kapitaalmarktfinancieringen van € 1,1 miljard en een toename van door SNS Bank bij andere banken geplaatst onderpand in de vorm van cash van € 0,5 miljard werden meer dan gecompenseerd door kasinstromen. Deze instroom van kasmiddelen kwam voornamelijk voort uit rekeningen courant (€ 0,9 miljard), particuliere spaartegoeden (€ 0,4 miljard, gecorrigeerd voor rentebijdriving), een hoger volume aan repotransacties (€ 0,8 miljard), een daling in staatsobligaties (€ 0,5 miljard) en een daling in aan klanten verstrekte leningen (€ 0,1 miljard).

In aanvulling op de liquiditeitsbuffer, was de huidige omvang van de korte termijn cash management-beleggingen van SNS Bank buiten de definitie van kaspositie om, gelijk aan € 3,2 miljard, ten opzichte van € 2,3 miljard ultimo 2015. Deze zijn ook beschikbaar als liquide activa op korte termijn.

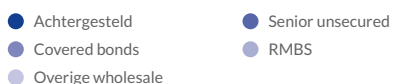
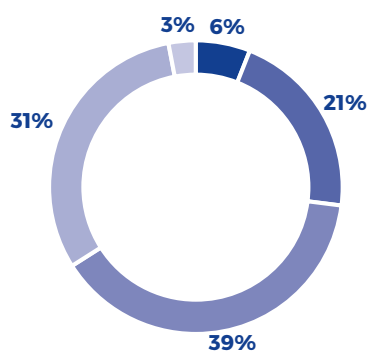
Financiering

SNS Bank financiert zichzelf voornamelijk met spaargeld van particulieren. Via onze verschillende merken trekken we termijndeposito's, direct opvraagbaar spaargeld en rekening courantsaldi aan. Bovendien financiert SNS Bank zichzelf met spaartegoeden en rekening courantsaldi van het mkb. In het eerste halfjaar van 2016 stegen de totale spaartegoeden en rekening courantsaldi tot € 47,9 miljard, van € 46,1 miljard ultimo 2015.

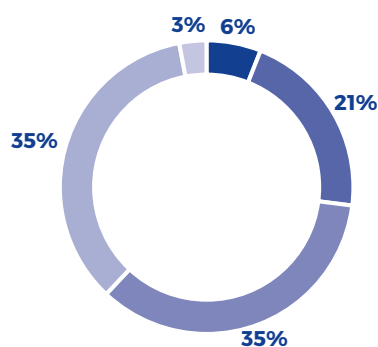
Daarnaast trekt SNS Bank financiering aan via de kapitaalmarkt. Omdat SNS Bank streeft naar diversificatie van financieringsbronnen op financiële markten, financiert zij zichzelf met verschillende financieringsinstrumenten met een spreiding in looptijd, markt, regio en type beleggers.

SNS Bank financiert zichzelf op de financiële markten langer dan 1 jaar via senior unsecured funding, (hypotheek)securitisaties (RMBS), het wettelijk covered bondprogramma en achtergestelde leningen. Voor financieringen korter dan 1 jaar kan SNS Bank zichzelf op de geldmarkt financieren met haar Europees en Frans Commercial Paper-programma's.

Samenstelling kapitaalmarktfinanciering juni 2016: € 7,7 miljard¹

Samenstelling kapitaalmarktfinanciering december 2015: € 8,9 miljard¹

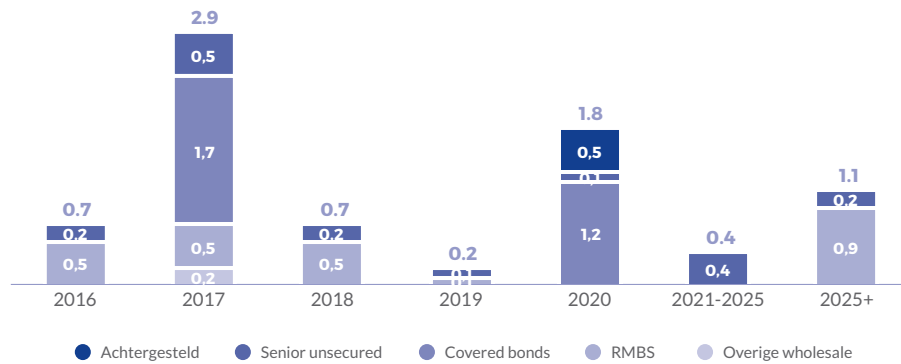

¹ Based on nominal value of funding

Bovenstaande grafieken geven een overzicht van de uitstaande kapitaalmarktfinanciering met een oorspronkelijke looptijd langer dan 1 jaar per 30 juni 2016 en ultimo 2015. In de balans is deze financiering opgenomen onder schuldbewijzen, schulden aan banken en overige schulden aan klanten. De gepresenteerde informatie is gebaseerd op de nominale waarde van de posities. Deze nominale waarde verschilt van de IFRS-waardering in de balans, die hoofdzakelijk is gebaseerd op de geamortiseerde kostprijs. In het eerste halfjaar van 2016 daalde het volume aan kapitaalmarktfinanciering voornamelijk door de aflossing van de Hermes XII-securitisatie (€ 0,6 miljard) en aflossingen van senior unsecured funding (€ 0,2 miljard).

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van het verval van de uitstaande kapitaalmarktfinanciering met een oorspronkelijke looptijd van meer dan 1 jaar, ervan uitgaande dat de eerste calldata worden gerespecteerd. In onze liquiditeitsplanning houden we rekening met de vervalkalender van kapitaalmarktfinanciering.

Verval kapitaalmarktfinanciering (in € miljarden)

VERANTWOORDELIJKHEIDSVERKLARING

Op grond van artikel 5:25d, lid 2(c) van de Wet op het financieel toezicht (Wft), verklaren de leden van de directie dat, voor zover hen bekend:

- De verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten voor de periode van zes maanden eindigend op 30 juni 2016 een getrouw beeld geeft van de activa, passiva, omvang en samenstelling van het eigen vermogen, de financiële positie en de winst of het verlies van SNS Bank N.V. en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen; en
- Het tussentijds financieel verslag over de periode van zes maanden eindigend op 30 juni 2016, een getrouw beeld geeft van de informatie vereist krachtens artikel 5:25d, achtste en negende lid van de Wft, van SNS Bank N.V. en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen.

Utrecht, 24 augustus 2016

De Directie

Maurice Oostendorp, Chief Executive Officer

Annemiek van Melick, Chief Financial Officer

Jeroen Dijst, Chief Risk Officer

Rob Langezaal, Chief Commercial Officer

Alexander Baas, Chief Operations Officer

VERKORTE GECONSOLIDEERDE TUSSENTIJDSE FINANCIËLE OVERZICHTEN

GECONSOLIDEERDE BALANS

Voor resultaatverdeling en in miljoenen euro's

	30-6-2016	31-12-2015
ACTIVA		
Kas en kasequivalenten	3.110	2.259
Vorderingen op banken	3.333	2.081
Vorderingen op klanten	48.697	49.217
Derivaten	1.864	1.993
Beleggingen	6.646	6.376
Materiële vaste activa	74	77
Immateriële vaste activa	14	15
Uitgestelde belastingvorderingen	367	284
Overige activa	303	278
Activa aangehouden voor verkoop	--	110
Totaal activa	64.408	62.690
PASSIVA		
Spaargelden	37.666	36.860
Overige schulden aan klanten	11.482	10.580
Schulden aan klanten	49.148	47.440
Schulden aan banken	1.522	1.000
Schuldbewijzen	6.008	6.941
Derivaten	2.536	2.189
Uitgestelde belastingverplichtingen	282	216
Vennootschapsbelasting	90	11
Overige verplichtingen	808	955
Overige voorzieningen	53	83
Voorziening voor personeelsverplichtingen	24	23
Achtergestelde schulden	505	493
Passiva aangehouden voor verkoop	--	37
Totaal overige schulden	11.828	11.948
Aandelenkapitaal	381	381
Overige reserves	2.870	2.573
Onverdeeld resultaat	181	348
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouder	3.432	3.302
Totaal passiva	64.408	62.690

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

in miljoenen euro's

1e halfjaar 2016

1e halfjaar 2015

BATEN

Rentebaten	827	961
Rentelasten	355	446
Rentemarge	472	515
Provisie- en beheervergoedingen	57	49
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	26	25
Nettoprovisie en beheervergoedingen	31	24
Resultaat uit beleggingen	37	32
Resultaat financiële instrumenten	-31	63
Overige operationele opbrengsten	1	1
Totaal baten	510	635

LASTEN

Personeelskosten	190	178
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	11	11
Overige operationele lasten	111	77
Bijzondere waardeverminderingen	-45	44
Overige lasten	1	--
Totaal lasten	268	310
Resultaat voor belastingen	242	325
Belastingen	61	81
Nettoresultaat uit voortgezette activiteiten	181	244

VERDELING:

Nettoresultaat toewijsbaar aan aandeelhouder	181	244
Nettoresultaat toewijsbaar aan belang derden	--	--
Nettoresultaat over de periode	181	244

OVERIG GECONSOLIDEERD TOTAALRESULTAAT

in miljoenen euro's

1e halfjaar 2016 1e halfjaar 2015

POSTEN DIE ACHTERAF NIET WORDEN GERECLASSIFICEERD NAAR WINST EN VERLIES

Ongerealiseerde herwaarderingen materiële vaste activa	--	--
Mutatie overige reserves	--	--
Overige mutaties totaalresultaat	-1	-2
Totaal posten nooit te reclassificeren naar winst en verlies	-1	-2

POSTEN DIE ACHTERAF MOGELIJK WORDEN GERECLASSIFICEERD NAAR WINST EN VERLIES

Mutatie herwaarderingsreserve	1	1
Mutatie cashflow hedgereserve	-7	-25
Mutatie herwaarderingen reële waardereserve	56	-33
Totaal posten die achteraf mogelijk worden gereclassificeerd naar winst en verlies	50	-57
Mutatie overig totaalresultaat (na belastingen)	49	-59

TOTAALRESULTAAT OVER DE PERIODE

in miljoenen euro's

1e halfjaar 2016 1e halfjaar 2015

Nettoresultaat uit voortgezette activiteiten	181	244
Mutatie overig totaalresultaat (na belastingen)	49	-59
Totaalresultaat over de periode	230	185

VERDELING:

Totaalresultaat toewijsbaar aan aandeelhouder	230	185
Totaalresultaat toewijsbaar aan belang derden	--	--
Totaalresultaat over de periode	230	185

VERKORT GECONSOLIDEERD OVERZICHT MUTATIES EIGEN VERMOGEN

Verkort geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen 1e halfjaar 2016

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal ¹	Agio-reserve	Herwaarderings-reserve	Cashflow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2016	381	3.787	1	57	111	-1.383	348	3.302
Overboeking nettoresultaat 2015	--	--	--	--	--	348	-348	--
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	--	--	1	-7	56	-1	--	49
Nettoresultaat 2016	--	--	--	--	--	--	181	181
Totaalresultaat 2016	--	--	1	-7	56	347	-167	230
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	-100 ²	--	-100
Totaal mutaties eigen vermogen 2016	--	--	1	-7	56	247	-167	130
Stand per 30 juni 2016	381	3.787	2	50	167	-1.136	181	3.432

1 Het geplaatst kapitaal is volgestort en bestaat uit 840.008 gewone aandelen met een nominale waarde van € 453,79 per aandeel.

2 Aan NLF is € 100 miljoen dividend uitgekeerd.

Verkort geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen 1e halfjaar 2015

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal ¹	Agio-reserve	Herwaarderings-reserve	Cashflow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2015	381	3.787	--	79	97	-1.532	151	2.963
Overboeking nettoresultaat 2014	--	--	--	--	--	151	-151	--
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	--	--	1	-25	-33	-2	--	-59
Nettoresultaat 2015	--	--	--	--	--	--	244	244
Totaalresultaat 2015	--	--	1	-25	-33	149	93	185
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	--	--	--
Totaal mutaties eigen vermogen 2015	--	--	1	-25	-33	149	93	185
Stand per 30 juni 2015	381	3.787	1	54	64	-1.383	244	3.148

1 Het geplaatst kapitaal is volgestort en bestaat uit 840.008 gewone aandelen met een nominale waarde van € 453,79 per aandeel.

Verkort geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen 2e halfjaar 2015

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agio-reserve	Herwaarderings-reserve	Cashflow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 juli 2015	381	3.787	1	54	64	-1.383	244	3.148
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	--	--	--	3	47	--	--	50
Nettoresultaat 2015	--	--	--	--	--	--	104	104
Totaalresultaat 2015	--	--	--	3	47	--	104	154
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	--	--	--
Totaal mutaties eigen vermogen 2015	--	--	--	3	47	--	104	154
Stand per 31 december 2015	381	3.787	1	57	111	-1.383	348	3.302

VERKORT GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

in miljoenen euro's	1e halfjaar 2016	1e halfjaar 2015
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari	2.259	1.968
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	1.799	3.727
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	73	404
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.021	-2.186
Geldmiddelen en kasequivalenten op 30 juni	3.110	3.913

TOELICHTING OP DE VERKORTE GECONSOLIDEERDE TUSSENTIJDSE FINANCIËLE OVERZICHTEN

Grondslagen

Algemene informatie

SNS Bank N.V. (SNS Bank), opgericht en gevestigd in Nederland, is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Het adres van de statutaire zetel van SNS Bank is Croeselaan 1, 3521 BJ Utrecht. SNS Holding B.V. is de moedermaatschappij van SNS Bank. Alle aandelen van SNS Bank worden gehouden door SNS Holding B.V. Alle aandelen van SNS Holding B.V. worden gehouden door Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (NLF1).

De verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten van SNS Bank omvatten de gegevens van alle entiteiten waarover SNS Bank zeggenschap heeft en de investeringen in deelnemingen van SNS Bank. Deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten zijn opgesteld door de Directie en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen op 24 augustus 2016

Gehanteerde grondslagen

Overeenstemmingsverklaring toepassing IFRS

SNS Bank stelt de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten op conform International Accounting Standard 34 Interim Financial Reporting (Tussentijdse financiële verslaggeving), zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU).

Voornaamste grondslagen van de financiële verslaggeving

De grondslagen gehanteerd bij de opstelling van deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten zijn consistent met de grondslagen gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening van SNS Bank voor het jaar eindigend op 31 december 2015, met uitzondering van de wijzigingen in de waarderingsgrondslagen, zoals hieronder beschreven.

Wijzigingen in gepubliceerde Standaarden en Interpretaties effectief in 2016

In 2016 zijn de volgende wijzigingen in IFRS, zoals aanvaard door de EU, verplicht en van toepassing op de huidige verslaggevingsperiode:

- Amendments to IAS 1 Disclosure Initiative
- Amendments to IAS 27 Equity Method in Separate Financial Statements
- Amendments to IFRS 11: Accounting for Acquisition of Interests in Joint Operations
- Amendments to IAS 16 and IAS 38: Clarification of Acceptable Methods or Depreciation and Amortisation
- Amendments to IAS 16 and IAS 41: Bearer plants
- Improvements to IFRSs 2012-2014 Cycle

Geen van bovengenoemde wijzigingen heeft een materiele invloed op deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten.

Nieuwe Standaarden en Interpretaties nog niet effectief in 2016

De belangrijkste wijzigingen in Standaarden welke mogelijk een materiele invloed hebben op deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten, zijn onderstaand toegelicht. Deze nieuwe Standaarden en wijzigingen zijn gepubliceerd door de IASB, maar zijn nog niet verplicht voor deze verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële overzichten. De wijzigingen in de standaarden en interpretaties zijn nog niet aanvaard door de EU en kunnen derhalve niet vervroegd worden toegepast.

IFRS 9 Financial Statements

In Juli 2014 heeft de IASB de finale versie van IFRS 9 Financial Instruments gepubliceerd. IFRS 9 vervangt IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement. De verplichte effectieve datum, met als voorbehoud aanvaarding door de EU, is 1 Januari 2018. IFRS 9 verandert de vereisten inzake de Classification and Measurement, Impairments and Hedge Accounting. In 2015 heeft SNS Bank een programma opgestart om IFRS 9 te implementeren. SNS Bank is momenteel de impact van IFRS 9 aan het beoordelen. Voor de volgende onderdelen wordt een significante impact verwacht op de financiële overzichten, inclusief het eigen vermogen:

- Voorzieningen: In het voorzieningenmodel van IFRS 9 wordt de kredietvoorziening naast gerealiseerde verliezen gebaseerd op verwachte verliezen. Tevens wordt er rekening gehouden met toekomstgerichte informatie. Verder is de verwachting dat de kredietvoorzieningen zullen toenemen en dat het voorzieningenniveau volatieler zal zijn. De impact

op het eigen vermogen van de transitie van IAS 39 naar IFRS 9 zal grotendeels afhangen van (macro) economische factoren op het moment van transitie en de op dat moment gehouden activa door SNS bank.

- **Classificatie en Waardering** : De overgangsbepalingen in IFRS 9 bieden SNS Bank de mogelijkheid om de huidige verwerking van een deel van haar hypotheekportefeuille, de DBV hypotheek, waarvoor in het verleden gekozen is voor een reële waarde classificatie, opnieuw te beoordelen. Als de uitkomst is dat de waarderinggrondslag wordt aangepast naar geamortiseerde kostprijs, resulteert dit in een opslag of afslag van de reële waarde naar de geamortiseerde kostprijs op het moment van transitie. Daar momenteel de reële waarde hoger is dan de geamortiseerde kostprijs, verwacht SNS bank een afslag resulterend in een negatief effect op het eigen vermogen op transitiedatum, als de verwerkingswijze wordt herzien.

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële verslagen vereist dat SNS Bank schattingen en veronderstellingen maakt. Hoewel deze schattingen naar beste weten van het management worden gemaakt, kunnen de feitelijke resultaten afwijken.

Schattingswijziging voor het bepalen van de verwachte vervroegde aflossingen hypotheek

De reële waarde van de DBV-hypotheek wordt op basis van verdisconteerde kasstromen bepaald. Bij het vaststellen van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met toekomstige aflossingen, te weten zowel contractuele aflossingen als verwachte vervroegde aflossingen. De methodologie om de verwachte vervroegde aflossingen te bepalen, is verbeterd, waarbij alleen met boetevrije vervroegde aflossingen rekening wordt gehouden. Indien voor vervroegde aflossingen boetes worden ontvangen, kunnen deze boetes beschouwd worden als vergoeding voor het potentiële verlies in reële waarde. Per 30 juni 2016 heeft deze aanpassing van de methodologie een positieve impact van € 15 miljoen op de reële waarde van de DBV hypotheek.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Overige voorzieningen

In december 2015 kondigde de AFM aan dat de interne herbeoordeling van derivatencontracten door banken moest worden heroverwogen. Na deze aankondiging is op 1 maart 2016 een onafhankelijke derivatencommissie, aangesteld om een herstellkader op te stellen. Bij de totstandkoming van dit herstellkader heeft deze commissie gesprekken gevoerd met de deelnemende banken, waaronder SNS Bank, en andere belanghebbenden, zoals (de vertegenwoordigers van) het mkb.

Op 5 juli 2016 heeft de commissie het zogenaamde Uniform Herstellkader Rentederivaten MKB (Herstellkader) aan de minister gepresenteerd. Dit Herstellkader vormt de basis waarop banken hun rentederivaten opnieuw moeten beoordelen om te toetsen of individuele klanten van de bank al dan niet moeten worden gecompenseerd. Met behulp van dit herstellkader heeft SNS Bank de mogelijke omvang van de benodigde herstellacties voor individuele klanten kunnen beoordelen en een inschatting van dergelijke compensatie kunnen maken. Dit wordt gezien als een 'gebeurtenis na de verslagperiode', dat nader inzicht heeft gegeven aan de feiten en omstandigheden per 30 juni 2016, vandaar dat SNS Bank een voorziening in dit tussentijdse financieel verslag heeft opgenomen.

Het Herstellkader richt zich vooral op het mkb en voorziet in een stappenplan. SNS Bank neemt deel aan het Herstellkader en begint in het derde kwartaal met het proces om te bepalen welke klanten op basis van het Herstellkader recht hebben op compensatie. In dit licht heeft SNS Bank in het tweede kwartaal van 2016 een voorziening van € 17 miljoen getroffen. Deze schatting is gebaseerd op de interpretatie van en de aannames zoals uiteengezet in het op 5 juli gepubliceerde Herstellkader, die ingaan op zowel de klanten die onder de reikwijdte van het Herstellkader vallen als de compensatie waar zij recht op hebben.

Activa en passiva aangehouden voor verkoop

Per 30 juni 2016 hebben SNS Bank en NIBC de verkooptransactie van de aandelen in SNS Securities N.V. afgerond. Aan de verkoopvoorwaarden, waaronder het verkrijgen van goedkeuring van deze transactie van de toezichthouders en ondernemingsraden, is voldaan. Het boekverlies resulterend uit deze verkoop bedraagt € 22 miljoen, waarvoor reeds in 2015 een voorziening is getroffen. Dit bedrag is berekend op basis van de nettovermogenswaarde van SNS Securities per transactiedatum, waarbij er rekening is gehouden met de verkoopcondities zoals deze volgen uit het verkoopcontract. De verkooptransactie heeft in 2016 verder geen effect op de resultatenrekening noch op het eigen vermogen per 30 juni 2016 van SNS Bank."

Resultaat uit beleggingen

Als gevolg van de afronding van de overname van VISA Europe door Visa Inc. per 21 juni 2016, realiseerde SNS Bank een boekwinst van € 10 miljoen op de verkoop van haar aandelen VISA Europa. Naast een contante betaling van € 8 miljoen en een uitgestelde betaling in 2019, ontving SNS Bank een aantal Serie C Visa Inc. preferente aandelen die tot 2028 omgezet kunnen worden naar Common Visa Inc. aandelen.

Bijzondere waardeverminderingen

De bijzondere waardeverminderingen op vorderingen aan klanten daalden met € 89 miljoen, wat leidde tot een netto vrijval van € 45 miljoen als gevolg van een aantrekkende economie en woningmarkt. De kredietkwaliteit van zowel de particuliere hypotheekportefeuille als de mkb-kredietportefeuille gaf een verbetering te zien, wat tot uiting kwam in een belangrijke afname van het aantal defaultleningen als gevolg van een hoog aantal hypotheeken waarbij de achterstand door de klant is ingelopen. Dit werd ondersteund door een lagere instroom van defaultleningen. Bovendien leidde de positieve ontwikkelingen in de woningmarkt en beter achterstandenbeheer tot een hoog aantal – meer dan voldoende voorziene - uitwinningen, die daarmee ook bijdroegen aan een netto vrijval van voorzieningen.

Verbonden partijen

Als onderdeel van haar bedrijfsvoering, gaat SNS Bank regelmatig transacties aan met verbonden partijen. De verbonden partijen van SNS Bank zijn onder meer NLF1 met controle, de Nederlandse Staat met een belangrijke invloed, SNS Holding, het SNS REAAL pensioenfonds, geassocieerde deelnemingen, joint ventures, de Directie, de Raad van Commissarissen, naaste familieleden van alle bovengenoemde personen, entiteiten die gecontroleerd of sterk beïnvloed worden door alle bovengenoemde personen en alle andere verbonden entiteiten. Vorderingen op leden van de Directie, de Raad van Commissarissen en naaste familieleden, indien van toepassing, bestaan voornamelijk uit hypotheeken die onder standaard personeelsvoorwaarden worden verstrekt. Zie voor meer informatie toelichting 23 van de jaarrekening 2015.

Transacties met de Nederlandse Staat beperken zich tot normale banktransacties, belastingen en andere bestuurlijke verhoudingen. Normale banktransacties hebben betrekking op kredieten en deposito's, financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden, voor verkoop beschikbare financiële investeringen, en worden aangegaan onder dezelfde markt- en commerciële en voorwaarden voor niet-verbonden partijen.

Tijdens het eerste halfjaar van 2016 werd aan NLF1 een slotdividend van € 100 miljoen uitgekeerd (eerste halfjaar 2015 nihil).

Update juridische procedures

SNS Bank heeft het geschil met een stichting over verliezen geleden op beleggingen in buitenlandse beleggingsfondsen afgerond, waarmee de procedure is beëindigd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 9 juli is er een overeenkomst getekend tussen SRH, VIVAT Verzekeringen, Anbang en SNS Bank als gevolg waarvan de toegezegde pensioenregeling van SNS Bank is overgebracht naar VIVAT Verzekeringen. De overname van deze verplichtingen heeft geen materiële invloed op de jaarrekening van SNS Bank.

Reële waarde financiële instrumenten

Reële waarde van financiële activa en passiva

in miljoenen euro's	30-6-2016		31-12-2015	
	Reële waarde	Balanswaarde	Reële waarde ¹	Balanswaarde
FINANCIËLE ACTIVA				
BELEGGINGEN				
- Reële waarde via de W&V: Handelsdoeleinden	1.335	1.335	668	668
- Voor verkoop beschikbaar	5.311	5.311	5.708	5.708
Derivaten	1.864	1.864	1.993	1.993
Vorderingen op klanten	50.616	48.697	51.081	49.217
Vorderingen op banken	3.333	3.333	2.081	2.081
Overige activa	303	303	278	278
Kas en kasequivalenten	3.110	3.110	2.259	2.259
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	110	110
Totaal financiële activa	65.872	63.953	64.178	62.314
FINANCIËLE PASSIVA				
Achtergestelde schulden	489	505	493	493
Schuldbewijzen	6.014	6.008	6.964	6.941
Derivaten	2.536	2.536	2.189	2.189
Spaargelden	38.395	37.666	37.557	36.860
Overige schulden aan klanten	11.804	11.482	10.861	10.580
Schulden aan banken	1.524	1.522	1.015	1.000
Overige verplichtingen	808	808	955	955
Passiva aangehouden voor verkoop	--	--	37	37
Totaal financiële passiva	61.570	60.527	60.071	59.055

1 Met ingang van het huidige boekjaar wordt gecorrigeerd voor de effecten van hedge accounting. De vergelijkende cijfers zijn daarop aangepast.

De tabel geeft inzicht in de reële waarde van de financiële activa en passiva van SNS Bank. Hierbij is voor een aantal waarderingen gebruik gemaakt van schattingen. In deze tabel zijn enkel de financiële activa en financiële passiva opgenomen. De balansposten die niet voldoen aan de definitie van een financieel actief of passief zijn niet in deze tabel opgenomen. Het totaal van de hierboven weergegeven reële waarde geeft niet de onderliggende waarde van SNS Bank weer en dient derhalve niet als zodanig te worden geïnterpreteerd.

De reële waarden vertegenwoordigen de bedragen waarvoor de financiële instrumenten op de balansdatum tussen marktpartijen hadden kunnen worden verhandeld in een ordelijke transactie. De reële waarde van financiële activa en passiva is gebaseerd op genoteerde marktprijzen, voor zover deze beschikbaar zijn. Voor het geval dat actieve marktprijzen ontbreken, zijn er diverse waarderingmethoden gehanteerd om de reële waarde van deze instrumenten te bepalen. De parameters van deze waarderingmethoden kunnen subjectief zijn en maken gebruik van diverse veronderstellingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de disconteringsvoet en het tijdstip en de omvang van de verwachte toekomstige kasstromen. De mate van subjectiviteit is van invloed op de reële waarde hiërarchie, welke in de paragraaf "Hiërarchie reële waardebeoordeling bij financiële instrumenten" wordt behandeld. Waar mogelijk en beschikbaar, maken deze modellen gebruik van informatie die waarneembaar is in de relevante markt. Veranderingen in de veronderstellingen kunnen de geschatte reële waarden significant beïnvloeden. De belangrijkste veronderstellingen zijn in de volgende paragraaf per balanspost toegelicht.

Voor financiële activa en passiva waarvan waardering tegen geamortiseerde kostprijs plaatsvindt, is de reële waarde getoond exclusief overlopende rente. De overlopende rente van deze instrumenten valt onder de rubriek overige activa of overige verplichtingen

Toelichting waardering financiële activa en passiva

De volgende methoden en veronderstellingen zijn gebruikt om de reële waarde van de financiële instrumenten te bepalen.

Beleggingen

De reële waarden van aandelen zijn gebaseerd op gepubliceerde koersen van actieve markten of overige beschikbare marktinformatie. De reële waarden van rentedragende waardepapieren, voor zover geen hypothecaire leningen, zijn eveneens gebaseerd op beurskoersen of – indien er geen actieve beurskoersen zijn te verkrijgen – op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Deze contante waarden zijn gebaseerd op de relevante marktrente zoals deze van toepassing is met inachtneming van de liquiditeit, de kredietwaardigheid en de looptijd van de betreffende belegging.

Vorderingen op klanten

De reële waarde van de hypotheekleningen wordt bepaald op basis van een contante-waarde methode. De rentecurve, die wordt gebruikt om de verwachte kasstromen van hypothecaire vorderingen contant te maken, is het gemiddelde van de laagste vijf hypotheekrentes in de markt, gecorrigeerd voor rentes die als niet representatief worden beschouwd ('teaserrates'). Deze rente kan per deelportefeuille verschillen als gevolg van verschillen in looptijd, bevoorschottingsklasse en aflosvorm. Bij het bepalen van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met verwachte toekomstige vervroegde aflossingen.

De reële waarde van overige vorderingen op klanten is vastgesteld door middel van het bepalen van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Voor de contante waardeberekening is gebruik gemaakt van verschillende opslagen op de rentecurve. Hierbij is onderscheid gemaakt naar aard van de vorderingen en klantengroepen waarop de vordering betrekking heeft.

Derivaten

De reële waarden van bijna alle derivaten zijn gebaseerd op waarneembare marktinformatie, zoals markttrentes en valutakoersen. Voor een aantal instrumenten waarvoor niet alle informatie in de markt waarneembaar is, worden schattingen of aannames gebruikt binnen een netto contante waarde model of een optiewaarderingsmodel om de reële waarde te bepalen. Bij het bepalen van de reële waarde wordt rekening gehouden met het kredietrisico dat een marktpartij zou inprijzen.

Vorderingen op banken

Door het kortlopende karakter van de leningen die onder de vorderingen op banken vallen, wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Overige activa

Door het overwegend kortlopende karakter van de overige vorderingen wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Kas en kasequivalenten

De balanswaarde van de liquide middelen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Achtergestelde schulden

De reële waarde van achtergestelde schulden is geschat op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze achtergestelde instrumenten hebben ten opzichte van SNS Bank of de entiteit binnen de SNS Bank groep die de contractuele verplichting heeft, gedifferentieerd naar looptijd en type instrument.

Schuldbewijzen

De reële waarde van de schuldbewijzen is geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen, gebruik makend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze instrumenten hebben ten opzichte van SNS Bank.

Schulden aan klanten

Voor direct opvraagbare spaargelden en spaargelden met looptijd wijkt de reële waarde af van de nominale waarde vanwege het feit dat de rente niet dagelijks wordt aangepast en de klant de spaargelden in de praktijk voor langere tijd op de rekening laat staan. De reële waarde is berekend door de rentetypische kasstromen van deze portefeuilles contant te maken met een specifieke disconteringscurve. Voor het spaargeld gedekt door het Deposito Garantie Stelsel (DGS) is de curve gebaseerd op de gemiddelde huidige tarieven van verschillende Nederlandse aanbieders. Voor het spaargeld niet gedekt door het DGS is de Internal Funds Transfer Price-curve (IFTP) van SNS Bank gebruikt.

Schulden aan banken

De reële waarde van de schulden aan banken is geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige geldstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze instrumenten hebben ten opzichte van SNS Bank, gedifferentieerd naar looptijd en type instrument. Voor schulden met een looptijd van maximaal een maand wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Overige verplichtingen

De balanswaarde van de overige verplichtingen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Hiërarchie reële waardebeoordeling bij financiële instrumenten

Een belangrijk deel van de financiële instrumenten wordt in de balans opgenomen tegen reële waarde. Daarnaast wordt de reële waarde van de overige financiële instrumenten toegelicht. De volgende tabel verdeelt deze instrumenten over level 1, level 2 en level 3. Er wordt geen levelindeling gegeven van de financiële activa en passiva, waarbij de boekwaarde een redelijke benadering is van de reële waarde.

Nadere toelichting van de levelindeling

Voor financiële instrumenten die tegen reële waarde op de balans staan of waarvoor de reële waarde wordt toegelicht, wordt deze reële waarde ingedeeld in een level. Dit level is afhankelijk van de parameters die gebruikt worden om de reële waarde te bepalen en geeft verder inzicht in de waardering. Hieronder worden de verschillende levels uiteengezet:

Level 1 – Reële waarde gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt

Van alle financiële instrumenten in deze waarderingscategorie zijn gepubliceerde koersen afkomstig van een beurs, broker of prijsinstelling beschikbaar. Bovendien is bij deze financiële instrumenten sprake van een actieve markt. Hierdoor vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en regelmatig voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen. De beleggingen in deze categorie omvatten voornamelijk beursgenoteerde aandelen en obligaties.

Level 2 – Reële waarde gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De categorie bevat financiële instrumenten waarvoor geen afgegeven prijzen beschikbaar zijn, maar waarvan de reële waarde is bepaald met behulp van modellen waarbij de parameters bestaan uit beschikbare marktinformatie. Het gaat bij deze instrumenten met name om onderhands afgesloten derivaten. In deze categorie vallen verder beleggingen waarvan prijzen zijn afgegeven door brokers, maar waarvan tevens is geconstateerd dat sprake is van inactieve markten. In dat geval zijn de beschikbare koersen grotendeels onderbouwd en gevalideerd met behulp van marktinformatie waaronder marktrentes en actuele risico-opslagen behorende bij de verschillende creditratings en sectorindelingen.

Level 3 – Reële waarde niet gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De financiële instrumenten in deze categorie zijn voor een significant deel bepaald aan de hand van niet in de markt waarneembare aannames en parameters. Dit zijn bijvoorbeeld veronderstelde defaultpercentages behorend bij een bepaalde rating. De level 3-waarderingen van beleggingen (aandelen) zijn gebaseerd op quotes afkomstig uit niet-liquide markten. De derivaten in level 3 zijn verbonden aan enkele hypotheeksecuritisaties en de waardering is deels afhankelijk van de onderliggende hypotheekportefeuilles en bewegingen in risicospreads.

Hiërarchie financiële activa en passiva

Hiërarchie financiële instrumenten 30 juni 2016

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal reële waarde
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
BELEGGINGEN					
- Reële waarde via W&V: Handelsdoeleinden	1.335	1.335	--	--	1.335
- Voor verkoop beschikbaar	5.311	5.119	170	22	5.311
Derivaten	1.864	--	1.678	186	1.864
Vorderingen op klanten ¹	1.970	--	--	1.970	1.970
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--
FINANCIËLE ACTIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Vorderingen op klanten ¹	46.727	--	--	48.646	48.646
Vorderingen op banken	3.333	--	--	--	3.333
Overige activa	303	--	--	--	303
Kas en kasequivalenten	3.110	--	--	--	3.110
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--
FINANCIËLE PASSIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Derivaten	2.536	--	2.212	324	2.536
Schuldbewijzen ¹	541	--	--	541	541
FINANCIËLE PASSIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Achtergestelde schulden	505	--	489	--	489
Schuldbewijzen ¹	5.467	--	--	5.473	5.473
Spaargelden	37.666	--	34.172	4.223	38.395
Overige schulden aan klanten	11.482	--	11.804	--	11.804
Schulden aan banken	1.522	--	1.524	--	1.524
Overige verplichtingen	808	--	--	--	808
Passiva aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--

¹ Een deel van de Vorderingen op klanten en Schuldbewijzen staat gewaardeerd op reële waarde en het resterende deel op geamortiseerde kostprijs

Hiërarchie financiële instrumenten 31 december 2015

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal reële waarde ¹
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
BELEGGINGEN					
- Reële waarde via W&V: Handelsdoeleinden	668	668	--	--	668
- Voor verkoop beschikbaar	5.708	5.502	179	27	5.708
Derivaten	1.993	--	1.786	207	1.993
Vorderingen op klanten ²	2.047	--	--	2.047	2.047
Activa aangehouden voor verkoop	94	3	90	1	94
FINANCIËLE ACTIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Vorderingen op klanten ²	47.170	--	--	49.034	49.034
Vorderingen op banken	2.081	--	--	--	2.081
Overige activa	278	--	--	--	278
Kas en kasequivalenten	2.259	--	--	--	2.259
Activa aangehouden voor verkoop	16	--	--	--	16
FINANCIËLE PASSIVA GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Derivaten	2.189	--	1.842	347	2.189
Schuldbewijzen ²	585	--	--	585	585
FINANCIËLE PASSIVA NIET GEWAARDEERD OP REËLE WAARDE					
Achtergestelde schulden	493	--	493	--	493
Schuldbewijzen ²	6.356	--	--	6.379	6.379
Spaargelden	36.860	--	33.831	3.726	37.557
Overige schulden aan klanten	10.580	--	10.861	--	10.861
Schulden aan banken	1.000	--	1.015	--	1.015
Overige verplichtingen	955	--	--	--	955
Passiva aangehouden voor verkoop	37	--	--	--	37

1 Met ingang van het huidige boekjaar wordt gecorrigeerd voor de effecten van hedge accounting. De vergelijkende cijfers zijn daarop aangepast.

2 Een deel van de Vorderingen op klanten en Schuldbewijzen staat gewaardeerd op reële waarde en het resterende deel op geamortiseerde kostprijs

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 in 1ste half jaar 2016

in miljoenen euro's	Voor verkoop beschikbaar	Vorderingen op klanten	Activa aangehouden voor verkoop	Derivaten activa	Derivaten passiva	Schuldbewijzen
Stand per 1 januari 2016	27	2.047	1	207	347	585
Aankoop/verstrekkingen	3	51	--	--	--	--
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V ¹	--	8	--	-17	-18	--
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via eigen vermogen ²	3	--	--	--	--	--
Mutatie lopende rente	--	--	--	-4	-5	--
Verkoop/afwikkeling	-12	-136	--	--	--	-44
Overig	1	--	-1	--	--	--
Stand per 30 juni 2016	22	1.970	--	186	324	541

1 Deze worden verantwoord op de regel 'Resultaat financiële instrumenten'.

2 Deze worden verantwoord op de regel 'Mutatie herwaarderingen reële waardereserve'.

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 in 1ste half jaar 2015

in miljoenen euro's	Voor verkoop beschikbaar	Vorderingen op klanten	Activa aangehouden voor verkoop	Derivaten activa	Derivaten passiva	Schuld-bewijzen
Stand per 1 januari 2015	11	2.206	4	379	677	1.107
Aankoop/verstrekkingen	--	85	--	--	--	--
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V ¹	--	32	--	-90	-137	27
Mutatie lopende rente	--	--	--	-12	-12	--
Verkoop/afwikkeling	--	-136	-1	--	--	-85
Overig	--	--	--	--	--	--
Stand per 30 juni 2015	11	2.187	3	277	528	1.049

1 Deze worden verantwoord op de regel 'Resultaat financiële instrumenten'.

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 in 2de half jaar 2015

in miljoenen euro's	Voor verkoop beschikbaar	Vorderingen op klanten	Activa aangehouden voor verkoop	Derivaten activa	Derivaten passiva	Schuld-bewijzen
Stand per 1 juli 2015	11	2.187	3	277	528	1.049
Aankoop/verstrekkingen	6	51	--	--	--	--
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V ¹	--	-29	--	-62	-170	10
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via eigen vermogen ²	16	--	--	--	--	--
Mutatie lopende rente	--	--	--	-8	-11	--
Verkoop/afwikkeling	-6	-162	-2	--	--	-475
Overig	--	--	--	--	--	1
Stand per 31 december 2015	27	2.047	1	207	347	585

1 Deze worden verantwoord op de regel 'Resultaat financiële instrumenten'.

2 Deze worden verantwoord op de regel 'Mutatie herwaarderingen reële waardereserve'.

Onderverdeling financiële instrumenten level 3

in miljoenen euro's	30-6-2016	31-12-2015
Obligaties van financiële instellingen	--	1
Aandelen	22	27
Derivaten	186	207
Vorderingen op klanten	1.970	2.047
Totaal activa	2.178	2.282
Derivaten	324	347
Schuldbeewijzen	541	585
Totaal passiva	865	932

Gevoeligheid van level 3 waarderingen financiële instrumenten

Level 3-financiële instrumenten worden grotendeels gewaardeerd met een netto contante waarde methodiek waarin met behulp van marktdata verwachtingen over en projecties van toekomstige kasstromen teruggerekend worden naar een contante waarde. De modellen maken gebruik van in de markt waarneembare informatie, zoals rentecurves, of niet in de markt waarneembare informatie zoals aannames over bepaalde kredietopslagen of aannames over klantgedrag. In het geval van een level 3 instrument kan de waardering significant wijzigen als gevolg van wijzigingen in deze aannames.

Gevoeligheden niet-observeerbare parameters financiële instrumenten level 3 per 30 juni 2016

	Waarderings-techniek	Belangrijkste aanname	Boekwaarde	Redelijkerwijs mogelijke alternatieve aannames	
				Toename in reële waarde	Afname in reële waarde
in miljoenen euro's					
Activa					
Vorderingen op klanten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	1.970	48	44
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	186	10	11
PASSIVA					
Schuldbewijzen	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	541	4	5
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	324	13	12

Gevoeligheden niet-observeerbare parameters financiële instrumenten level 3 per 31 december 2015

	Waarderings-techniek	Belangrijkste aanname	Boekwaarde	Redelijkerwijs mogelijke alternatieve aannames	
				Toename in reële waarde	Afname in reële waarde
in miljoenen euro's					
Activa					
Vorderingen op klanten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	2.047	47	45
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	207	14	17
PASSIVA					
Schuldbewijzen	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	585	6	6
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	347	15	17

Onder de derivaten aan passivazijde van de balans zijn bepaalde contracten opgenomen waarbij met de tegenpartij vaste pre-payment rates zijn afgesproken. Deze contracten zijn niet gevoelig voor veranderingen in de pre-payment rates.

De disconteringsvoet is gebaseerd op de huidige hypotheekrentetarieven voor klanten. Deze tarieven en de vervroegde aflossingen staan in onderling verband met elkaar (d.w.z. een daling van de huidige hypotheekrentetarieven voor klanten zal waarschijnlijk leiden tot een stijging van de vervroegde aflossingen). Het effect van de huidige hypotheekrentetarieven voor klanten en de vervroegde aflossingen op de reële waarde is dus tegengesteld, waarbij een daling in de huidige hypotheekrentetarieven voor klanten zal leiden tot een hogere reële waarde, terwijl een stijging van de vervroegde aflossingen zal leiden tot een lagere reële waarde.

De belangrijkste niet in de markt waarneembare parameters bij de reële waarde bepaling van de level 3-instrumenten zijn de gehanteerde inschatting van vervroegde aflossingen en de verdisconteringscurve. De methode waarmee deze niet-observeerbare disconteringscurve in het waarderingsproces wordt bepaald, wordt beschreven in de toelichting op de accountingmethoden en veronderstellingen voor het bepalen van de reële waarde van de vorderingen op klanten. Met betrekking tot de verdisconteringscurve zijn met name de aannames om de kredietopslag te bepalen niet in de markt waarneembaar. SNS Bank heeft de verdisconteringscurve met 50 bps naar boven of beneden aangepast en de verwachting van vervroegde aflossingen met 1 procent laten toenemen en afnemen om de gevoeligheid aan te tonen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er een directe relatie is tussen de reële waardes van de vorderingen op klanten, de schuldbewijzen en een deel van de derivaten, aangezien deze posities onderdeel zijn van een securitisatiestructuur. Eventuele waardeveranderingen van de vorderingen op klanten, worden daardoor gecompenseerd door waardeveranderingen op de schuldbewijzen en derivaten. De overige level 3-derivaten hebben eveneens betrekking op securisatiestructuren. Ook

hierbij geldt dat er sprake is van een relatie tussen de reële waardes. Dit is het gevolg van het feit dat de derivaten van de SPV's (front swaps) die onderdeel zijn van de securitisatieprogramma's Hermes, Pearl en Lowland door SNS Bank met dezelfde tegenpartijen zijn tegengesloten (back swaps). Hierdoor is de waardeverandering van de front en back swaps altijd vergelijkbaar, maar tegengesteld. De level 3-derivaten die betrekking hebben op de SPV's van de Holland Homes securitisatieprogramma's zijn niet door SNS Bank tegengesloten.

Verschuivingen tussen categorieën 2016

In het eerste halfjaar hebben geen significante verschuivingen plaatsgevonden.

Verschuivingen tussen categorieën 2015

In 2015 hebben geen significante verschuivingen plaatsgevonden.

BEOORDELINGSVERKLARING

Aan: de Raad van Commissarissen en Directie van SNS Bank N.V.

Opdracht

Wij hebben de in dit tussentijds financieel verslag op pagina 32 tot en met 47 opgenomen verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie van SNS Bank N.V. te Utrecht, bestaande uit de balans per 30 juni 2016, het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht over de periode 1 januari 2016 tot en met 30 juni 2016 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen, beoordeeld. De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen en het weergeven van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse Financiële Verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren bij de tussentijdse financiële informatie op basis van onze beoordeling.

Werkzaamheden

Wij hebben onze beoordeling van de tussentijdse financiële informatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410, 'Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de openbaar accountant van de entiteit'. Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en verslaggeving, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een controle die is uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en stelt ons niet in staat zekerheid te verkrijgen dat wij kennis hebben genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden. Om die reden geven wij geen controleverklaring af.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie over de periode 1 januari 2016 tot en met 30 juni 2016 niet, in alle van materieel belang zijnde opzichten, is opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse Financiële Verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Amsterdam, 24 augustus 2016

Ernst & Young Accountants LLP

Getekend door N.M. Pul RA

OVERIGE

AANVULLENDE PILLAR 3-DISCLOSURES Risicogewogen activa (RWA) en kapitaaleis

in miljoenen euro's	EAD ¹		RWA		8% Pillar 1 Kapitaaleis	
	30-6-2016	31-12-2015	30-6-2016	31-12-2015	30-6-2016	31-12-2015
KREDIETRISICO OP INTERNE RATINGS GEBASEERD						
Particuliere hypotheek ²	42.992	42.052	6.405	6.134	512	491
Securitisatieposities	170	619	13	80	1	6
Overig	--	--	640	642	51	51
Totaal kredietrisico op interne ratings gebaseerd	43.162	42.671	7.058	6.856	564	548
KREDIETRISICO STANDAARDBENADERING³						
Centrale overheden en centrale banken	8.111	7.745	212	170	17	14
Regionale of lokale overheden	3.002	2.531	--	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	42	44	11	12	1	1
Multilaterale ontwikkelingsbanken	297	284	--	--	--	--
Internationale organisaties	--	15	--	--	--	--
Financiële instellingen	1.089	1.286	367	447	29	36
Ondernemingen	949	812	465	424	37	34
Particulieren exclusief hypotheek	184	201	139	151	11	12
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.084	1.122	762	780	61	62
Exposures in default	125	137	148	161	12	13
Covered bonds	--	--	--	--	--	--
Aandelenposities	21	25	21	25	2	2
Overige posten	255	260	167	195	13	16
Totaal kredietrisico standaardbenadering	15.159	14.462	2.292	2.365	183	190
MARKTRISICO (STANDAARDBENADERING)⁴						
- Verhandelde schuldinstrumenten	4.329	2.526	150	206	12	16
- Aandelen	--	1	--	3	--	--
OPERATIONEEL RISICO						
- Standaardbenadering	--	--	1.698	1.698	136	136
Totaal overige risico's	4.329	2.527	1.848	1.907	148	152
Credit Valuation Adjustment (CVA)	--	--	412	385	33	31
Totaal SNS Bank	62.650	59.660	11.610	11.513	928	921

1 De EAD is de exposure op een tegenpartij op rapportagemoment. Voor de IRB gewogen hypotheek is de EAD gelijk aan de resterende hoofdsom van de hypotheek verhoogd met drie aanvullende rentetermijnen, vertragingsrente en eventuele niet getrokken kredietfaciliteiten.

2 Voor de bepaling van de RWA van de particuliere hypotheek wordt gebruik gemaakt van een model dat is goedgekeurd door DNB.

3 Het tegenpartij risico bedraagt € 1,0 miljard EAD, wat overeenkomt met € 304 miljoen RWA (2015: € 1,0 miljard EAD, € 373 miljoen RWA).

4 Dit betreft positie risico.

PD-risicoklassen particuliere hypotheeken per 30 juni 2016

Interne ratingklasse	On-balance	Off-balance ¹	Gemiddelde LGD	Gemiddelde PD	EAD in elke klasse	RWA in elke klasse (of bandbreedte)	RWA/EAD
PERFORMING							
1	9.453	232	8,79%	0,07%	9.685	171	2%
2	5.082	50	8,90%	0,21%	5.132	198	4%
3	6.096	30	11,80%	0,31%	6.126	420	7%
4	7.104	14	14,34%	0,45%	7.118	783	11%
5	6.041	14	18,42%	0,70%	6.055	1.163	19%
6	1.332	4	19,27%	1,02%	1.336	346	26%
7	2.058	697	13,22%	1,25%	2.755	465	17%
8	1.241	2	18,43%	1,70%	1.243	429	35%
9	996	1	15,48%	3,24%	997	425	43%
10	976	--	14,69%	6,77%	976	582	60%
11	419	--	15,89%	13,32%	419	356	85%
12	312	--	14,86%	22,83%	312	282	90%
13	235	--	15,58%	43,08%	235	211	90%
Non-performing	603	--	21,09%	100,00%	603	573	95%
Totaal	41.948	1.044			42.992	6.404	15%²

1 Off-balance: de gehanteerde credit conversion factor bedraagt 100%.

2 Inclusief de 10% conservatisme-opslag van € 640 miljoen, bedraagt de RWA dichtheid 16%.

In april 2016 zijn de gekalibreerde modellen (EAD, PD en LGD) voor de particuliere hypotheekportefeuille ingevoerd (de zogenaamde PHIRM 2.1). Deze kalibratie bestond zowel uit het gebruik van meer actuele data als het gebruik van een nieuwe methodiek om onderpand te indexeren.

Het gebruik van meer actuele data

Een van de belangrijkste veranderingen is de verlenging van de datatermijn die wordt gebruikt voor de waardering van de modellen. Voor het PHIRM 2.0 PD-model is data van januari 2006 tot maart 2013 gebruikt en voor het PHIRM 2.0 LGD-model data van januari 2006 tot januari 2014. Voor het PHIRM 2.1 PD- en LGD-model, wordt deze termijn verlengd van januari 2006 tot december 2014.

Indexatiemethodiek

Bij de kalibratie van de PHIRM-modellen is een nieuwe indexatiemethodiek ter bepaling van de onderpandswaarde indexeren toegepast, met behulp van indexatiecijfers van Ortec. De nieuwe indexatiemethodiek is gedetailleerder dan de huidige indexatiemethodiek op basis van Kadaster-informatie. Bij de huidige methodiek worden de onderpandswaarden op kwartaalbasis bepaald met behulp van een algemeen indexatiepercentage per provincie (afkomstig van het CBS/Kadaster). Bij de nieuwe indexatiemethodiek is zowel de frequentie als het detailniveau toegenomen. Bij PHIRM 2.1 wordt het onderpand geïndexeerd met maandelijks bijgewerkte cijfers op basis van soort vastgoed en gemeente.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de onderliggende modelmethodologieën zelf niet zijn veranderd als onderdeel van de kalibratie, wat bevestigd wordt door het feit dat deze kalibratie is een niet-materiële wijziging is.

Hoewel de toepassing van de gekalibreerde modellen tot een stijging van de kredietrisico-gerelateerde RWA hebben geleid, werd deze stijging deels tenietgedaan door afnemende PD's en LGD's van de particuliere hypotheekportefeuille als gevolg van de verbeterde economische omstandigheden.

PD-risicoklassen particuliere hypotheek per 31 december 2015

Interne ratingklasse	On-balance	Off-balance ¹	Gemiddelde LGD	Gemiddelde PD	EAD in elke klasse	RWA in elke klasse (of bandbreedte)	RWA/EAD
PERFORMING							
1	10.542	248	8,76%	0,07%	10.790	172	2%
2	5.044	48	8,75%	0,19%	5.092	184	4%
3	5.114	27	11,10%	0,32%	5.141	340	7%
4	6.181	14	12,74%	0,43%	6.195	587	9%
5	6.309	15	17,13%	0,71%	6.324	1.136	18%
6	1.426	4	17,82%	1,23%	1.430	387	27%
7	2.055	483	12,63%	1,26%	2.538	496	20%
8	838	1	17,41%	2,01%	839	304	36%
9	798	2	13,32%	3,44%	800	304	38%
10	915	1	13,47%	6,87%	916	505	55%
11	411	--	14,82%	13,36%	411	326	79%
12	381	--	14,21%	21,80%	381	327	86%
13	326	--	14,97%	41,85%	326	284	87%
Non-performing	869	--	21,22%	100,00%	869	782	90%
Totaal	41.209	843			42.052	6.134	15%²

1 Off-balance: de gehanteerde credit conversion factor bedraagt 100%.

2 Inclusief de 10% conservatisme-opslag van € 613 miljoen, bedraagt de RWA dichtheid 16%.

Eigen vermogen

	Tier 1-kernkapitaal (CET1): instrumenten en reserves in miljoenen	Bedrag op verslagdatum	Bedragen onderworpen aan verordening (EU) nr. 575/2013
6	Tier 1-kernkapitaal (CET 1) vóór door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen	3.261	--
	Tier 1 kapitaal (CET1): aanpassingen overeenkomstig de regelgeving		
28	Totale door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen Tier 1-kernkapitaal (CET1)	-178	--
29	Tier 1-kernkapitaal (CET1)	3.083	--
	Aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1): instrumenten		
36	Aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1): vóór door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen	--	--
	Aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1): door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen		
43	Totale door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen van het aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1)	--	--
44	Aanvullend tier 1-kapitaal (AT1)	--	--
45	Tier 1-kapitaal (T1= CET1 + AT1)	3.083	--
	Tier 2-kapitaal (T2): instrumenten en voorzieningen		
51	Tier 2-kapitaal (T2): vóór door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen	500	--
	Tier 2-kapitaal (T2): door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen		
57	Totale door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen van Tier 2-kapitaal (T2)	-11	--
58	Tier 2 kapitaal (T2)	489	--
59	Totaal kapitaal (TC = T1 + T2)	3.572	--
61	Tier 1-kernkapitaal (als een percentage van het totaal van de risicoposten)	26,6%	0,0%
62	Tier 1 (als een percentage van het totaal van de risicoposten)	26,6%	0,0%
63	Totaal kapitaal (als een percentage van het totaal van de risicoposten)	30,8%	0,0%

Gewone openbaarmaking van de leverage ratio

		Exposures voor de berekening van de CRR leverage ratio	
		2016	2015
KAPITAAL EN TOTALE EXPOSURE MAATSTAF			
20	Tier 1-kapitaal	3.083	2.916
21	Maatstaf voor de totale risico exposure voor de berekening van de hefboomratio (som van de lijnen 3, 11, 16, 19, EU-19a en EU-19b)	63.901	61.464
Leverage ratio			
22	Leverage ratio	4,8%	4,7%
Gemaakte keuze betreffende de overgangsregelingen en bedrag van de niet in aanmerking genomen fiduciaire posten			
EU-23	Gemaakte keuze betreffende de overgangsregelingen voor de definitie van de kapitaalmaatstaf	Overgangs-regeling	Overgangs-regeling

ALGEMENE INFORMATIE

Over SNS Bank

Algemeen

SNS Bank N.V. (SNS Bank) is een financiële dienstverlener op het gebied van bankieren die zich nadrukkelijk richt op de Nederlandse retailmarkt, inclusief het midden- en kleinbedrijf. SNS Bank voert meerdere merken en heeft een centrale backoffice en IT-organisatie. Het productaanbod bestaat uit drie kernproductgroepen: betalen, hypotheek en sparen. SNS Bank heeft een balanstotaal van € 64 miljard en circa 3.400 werknemers (fte's) en is daarmee een belangrijke speler op de Nederlandse markt. Het hoofdkantoor van SNS Bank is gevestigd in Utrecht.

Missie en ambitie

De missie van SNS Bank is 'bankieren met de menselijke maat'. Om deze missie waar te maken hebben we een ambitie geformuleerd vanuit het principe van 'gedeelde waarde'. Gedeelde waarde richt zich op zowel maatschappelijke en economische als financiële en niet-financiële aspecten. SNS Bank heeft als ambitie het optimaliseren van deze gedeelde waarde door het leveren van nut voor klanten, het nemen van verantwoordelijkheid voor de maatschappij, het zorgen voor zingeving voor medewerkers en het behalen van rendement voor de aandeelhouder.

Onze merken

'De gemiddelde klant' bestaat niet. Iedereen heeft andere wensen, behoeften en voorkeuren. Wij willen onze klanten van dienst zijn op een manier die bij hen past. Daarom hebben wij niet gekozen voor een merk voor alle klanten, maar voor verschillende merken die ieder hun klanten bedienen op een manier die het beste bij hen past. Met elk hun eigen werkwijze, uitstraling, mentaliteit en producten, van sparen en beleggen tot verzekeren.

SNS

SNS is in 1817 opgericht om de financiële zelfredzaamheid van mensen te bevorderen. Deze opdracht en uitdaging zijn vandaag de dag nog even relevant als destijds. Als brede, toegankelijke bank voor consumenten en de kleinzakelijke markt laten we klanten zelf kiezen hoe ze hun geldzaken regelen: via de website, telefonisch, met een adviseur aan huis, bij een van onze bijna 200 SNS Winkels of via het mobiele kanaal.

Producten: betalen, sparen, hypotheek, verzekeren, lenen, beleggen en banksparen.

www.snsbank.nl

ASN Bank

De ASN Bank is in Nederland al 50 jaar een van de toonaangevende banken in duurzaam bankieren. Geld wordt geïnvesteerd in projecten en bedrijven die rekening houden met mens, dier en milieu. De ASN Bank wil laten zien dat duurzaam bankieren prima samen kan gaan met marktconforme resultaten.

Producten: betalen, sparen, lenen, beleggen en vermogensbeheer.

www.asnbank.nl

RegioBank

RegioBank is de regionale bankformule van SNS Bank waarbij ongeveer 530 zelfstandig adviseurs zijn aangesloten. RegioBank is de bank in de buurt, zonder poespas en gedoe. Met veel persoonlijke aandacht, gevoel voor service en een compleet assortiment aan bankproducten, alles onder één dak.

Producten: hypotheek, sparen, betalen, lenen en beleggen.

www.regiobank.nl

BLG Wonen

BLG Wonen is een financiële dienstverlener die ervoor wil zorgen dat klanten zo comfortabel mogelijk wonen. Als u zorgeloos woont, voelt u zich thuis. Nu en in de toekomst. Dit realiseert BLG Wonen door woonwensen van klanten te vervullen met heldere diensten en deskundig, persoonlijk advies via de beste onafhankelijke adviseurs.

Producten: hypotheek, sparen en verzekeren.

www.blg.nl

Disclaimer

Dit tussentijd financieel verslag bevat uitsluitend feitelijke informatie en dient niet te worden opgevat als een opinie of aanbeveling met betrekking tot de koop of verkoop van effecten die zijn uitgegeven door SNS Bank. Dit tussentijds financieel verslag bevat geen waardeoordeel of voorspelling met betrekking tot de financiële resultaten van SNS Bank N.V.